

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 24^ο | ΑΘΗΝΑΙ | ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1910 | ΑΡΙΘΜΟΣ 984

ΠΟΙΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΝΤΑΙ

Τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἔνεκα καὶ πάλιν νέου θορύβου τῶν suffragettes τοῦ Λονδίνου ὁ διεθνῆς τόπος κάμνει τὸν ἀπολογισμὸν τῆς γυναικείας κινήσεως ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Οἱ Γάλλοι ἰσχυρίζονται ὅτι πρῶται αἱ γυναῖκες τῆς Γαλλίας ἔθεσαν τὸ ζήτημα τῆς γυναικείας χειραφετήσεως ἀπὸ τὸ 1780, ἐνῶ οἱ Οὐγγροὶ διαφιλονικοῦν τὴν προτεραιότητα μὲ τὸ κεκτημένον δικαίωμα τῆς ψήφου τῆς γυναικὸς πρὸ τριακοσίων περίπου χρόνων, δικαίωμα ἀστικόν, τὸ ὁποῖον διετηρήθη μέχρι πρὸ ὀλίγου ἀκόμη.

Εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν συζήτησιν ἐλησμονήθη ἐντελῶς ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, ἡ ὁποία καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ ζήτημα ἔχει τὴν προτεραιότητα. Ἴσως διότι ἀγνοοῦν ὅτι ὅταν ὁ Πλάτων ἐκήρυττε τὴν ἰσονομίαν τῶν φύλων εἰς τὴν πολιτείαν του καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔγραφε τὴν ἐκκλησίαν τῶν γυναικῶν, εἶχεν ἤδη προϋπάρξει ἡ ἐκκλησία αὐτὴ καὶ αἱ γυναῖκες μὲ τὴν ψήφον τῶν εἶχαν ἀνακηρύξει τὴν Ἀθηναίων πολιτοῦχον τῆς πόλεός των προστάτην.

Ὅπως δὴποτε ἀπὸ τότε ἔχουν περάσει πολλοὶ αἰῶνες καὶ ἡ κατόπιν ἀφάνεια καὶ δουλεία, εἰς τὴν ὁποίαν κατεδικάσθησαν αἱ Ἑλληνίδες ἔκαμεν ὥστε νὰ λησμονηθῇ ἡ προτεραιότης αὐτῆ εἰς τὰ πολιτικά δικαιώματα.

Ἄλλ' οὔτε αἱ σημεριναὶ γυναῖκες τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνας, ὅπου θὰ εἶχαν τὸ θάρρος νὰ διεκδικήσουν δικαίωμα οἰονδήποτε, τόσον οἱ νεωτερισμοὶ τὰς τρομάζουν καὶ ἡ πραγματικὴ πρόοδος τὰς ἀφίνει σχεδὸν ἀδιάφορους. Ὁ φόβος τοῦ τι θὰ εἴπῃ ὁ κόσμος κανονίζει ἀκόμη κάθε σκέψιν καὶ κάθε ἐνεργειαν τῆς γυναικὸς ἔδῳ.

Ἡ ρουτίνα, τὸ αἰώνιον ἀντίκρουσμα τοῦ παρελθόντος, τῆς χθὲς καὶ τῆς προχθὲς, κρατεῖ ἐμπρὸς εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλληνίδα ὀρμητικῶς σχεδὸν κλειστάς τὰς θύρας τῆς αὔριον. Εἰς αὐτὸ ἡ γυναῖκα τῆς Ἑλλάδος ἀκολουθεῖ κατὰ βῆμα τὸν ἄνδρα, ἴσως μάλιστα αὐτὴ τὸν χειραγωγεῖ, καὶ τὸν κρατεῖ δεμένον εἰς τὰ περασμένα.

Εἴμεθα ἀπὸ τοὺς ὀλίγους λαοὺς τοῦ κόσμου ποῦ ἀλλάζουν δύσκολα, προκειμένου περὶ σοβαρῶν ἰδεῶν καὶ ποῦ δὲν ξεκολλοῦν ἀπὸ τὰς παλαιὰς των συνηθείας, παρὰ ἂν καμμιὰ ἔκτακτος περιστάσις τοὺς κινήσῃ διὰ τῆς βίας. Καὶ εἴμεθα ἀκόμη ἀπὸ ἐκείνους ποῦ εἰς τὰ μάταια καὶ ἐλαφρὰ καὶ ἐπιπόλαια σπεύδομεν μὲ κλειστά μάτια, ἀπλῶς ἀπὸ τὸν πόθον νὰ φανῶμεν, νὰ ἐπιδειχθῶμεν, νὰ κάμωμεν ὅ,τι κάμνουν οἱ ὀλίγοι.

Ἡ ἐπανάστασις, τρικυμία καὶ αὐτὴ τῶν ἐθνῶν, ποῦ ξεριζώνει συνήθως τὰ παλῆα καὶ ἐρειπωμένα πράγματα, δὲν μᾶς μετέβαλλε διόλου. Ἐπέρασεν ἀπ' ἐμπρὸς μας, γαντοφορέμην, χωρὶς νὰ μᾶς ἐγγίση, ὅπως περνοῦν συ-

νήθως οί πολεμισταί πρό τῶν νεκροταφείων, πρό τῶν ὁποίων χαιρετοῦν καί ὑποκλίνονται. Ἡ ὄπως ἐπέρασεν ὁ Δάντης εἰς τὸ καθαρτήριόν του ἔμπρός ἀπὸ τοὺς ἀσημάντους ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους εἶπε τὸ ἀθάνατον «Non ti curar' di lor' maguarda e passa.»

Κανένας δὲν μᾶς ἐσυλλογίσθη, διότι ἐξακολουθοῦν νὰ μᾶς νομίζουν ἕξ Ἰσου ἀδυνάτους διὰ τὸ καλὸν καὶ διὰ τὸ κακόν, διότι καὶ ἡμεῖς ἐξακολουθοῦμεν νὰ νομίζωμεν ὅτι εἴμεθα ἀδύνατοι καὶ νὰ θέλωμεν νὰ τὸ πιστεύωμεν.

Εἴμεθα λοιπὸν ἀλήθεια τόσον γηρασμένος λαός, ὥστε ἡ γυναῖκα, ποῦ εἶναι παντοῦ σήμερον ἡ μεγάλη ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τρέχει εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ ἀγωνίζεται, νὰ μένη ἐδῶ στάσιμος, μὲ σποραδικὰς ὑστερικὰς μόνον κινήσεις, δι' ἀσημαντα καὶ ἐπουσιώδη πράγματα; Εἴμεθα λοιπὸν καὶ θὰ μείνωμεν αἱ αἰωνίως ἀνήλικες, αἱ σιδεροδεμέναι εἰς τὴν πρόληψιν, αἱ ἀρκοῦμεναι νὰ τρώγωμεν καλά, ὅταν μᾶς φέρουν ἔτοιμα, καὶ νὰ δουλεύωμεν καὶ νὰ πεινοῦμεν ὅταν δὲν μᾶς φέρουν. Εἴμεθα λοιπὸν καὶ θὰ μείνωμεν ἡ αἰωνία κούκλα, ποῦ ὅταν ἔχη στολίδια καὶ νεότητα καὶ ἐμμορφιὰν εἶναι τελείως εὐτυχῆς καὶ ὅταν δὲν ἔχη, εἶναι τελείως δυστυχῆς καὶ ἀχρηστος καὶ περιφρονημένη;

Καὶ ἂν ἡμεῖς δὲν νομίζωμεν ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ ζητήσωμεν οὔτε τὰ ἀστικά μας δικαιώματα, ἀφοῦ αἱ χθεσιναὶ βουλγαρίδες ζητοῦν τὰ πολιτικά, δὲν ἠμποροῦμεν τοῦλάχιστον νὰ ζητήσωμεν προστασίαν διὰ τὰ παιδιά μας, διὰ τὴν καταστρεφθεμένην περιουσίαν μας, διὰ τὰς ἀδικίας ποῦ μᾶς κάμνουν νόμοι κακοὶ καὶ ἄστοργοι.

Μία κυρία προχθὲς πλουσίας οἰκογενείας, ἡ ὁποία ἔφερεν εἰς τὸν ἄνδρα τῆς προῖκα διακοσίων χιλιάδων, ἦλθε νὰ μὲ παρακαλέσῃ νὰ τῆς προμηθεύσω κρυφὰ γραφικὴν ἐργασίαν, διότι ἔστερεῖτο. "Εμεῖνα κατάπληκτος. «Ω! κυρία μου. Ὁ ἄνδρας μου διαθέτει τὰ εἰσοδήματά μου καὶ συζῆ μὲ ἄλλην γυναῖκα, τῆς ὁποίας τὴν οἰκογένειαν συντηρεῖ. Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔχω οὔτε ἓνα ζευγὸς παπούτσια.» Καὶ μοῦ εἰδείξε τὰ κουρελιασμένα παπούτσια τῆς.

Ὁ νόμος, βλέπετε, ἀφοῦ τάσσει τὴν γυναῖκα μεταξὺ τῶν ἀνηλίκων, τῶν παραφρόνων καὶ τῶν ἀτήγορευμένων δὲν τῆς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτῃ, ὄχι τὴν περιουσίαν τῆς, ὄχι τὸ εἰσοδήματά τῆς, ἀλλ' οὔτε μέρος τοῦλάχιστον τοῦ εἰσοδήματός τῆς διὰ τὰ προσωπικά τῆς τοῦλάχιστον ἔξοδα. Καὶ ἔτσι γυναῖκες πλούσιαι φοροῦν τρυπημένα παπούτσια, ἐνῶ φίλαι τῶν

συζύγων τῶν ζοῦν βασιλικά μὲ τὰ ἰδικὰ τῶν εἰσοδήματα.

Καὶ ἡ ἐπανάστασις δὲν εὔρε νὰ διορθώσῃ καμίαν ἀπὸ τὰς ἀδικίας αὐτάς, ἀλλ' οὔτε νὰ ξεκαθαρίσῃ τίποτε. Μέσα εἰς τοὺς τετρακοσίους νόμους ὅπου ἐψηφίσε, ἓνας καὶ μόνος ἀναφέρεται εἰς τὰς γυναῖκας καὶ αὐτὸς παραβιάζεται ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας.

K. PAPPEN

JEAN MORÉAS

B'.

Ἡ πρώτη φήμη τοῦ ποιητῆ, μὲ τὸ νέο του τῶνομα, Μωρεὰς πλέον, καὶ μὲ τὸ νέο του βᾶφτισμα, ποιητῆς συμβολιστῆς, ποιητῆς ἐπαναστάτης, ποιητῆς πρωτότυπος καὶ ἀσυνήθιστος καὶ ἀλογάριστος καὶ ἀκατανόητος, ποιητῆς γιὰ νὰ τὰν αἰγίσθητε χάσκοντας τὰ στόματά τους οἱ ξιπασμένοι καὶ γιὰ νὰ κουνοῦν ἀπελπισμένα τὰ κεφάλια τους οἱ συνετοὶ μᾶς ἦρθεν ἀπὸ τὸ Παρίσι. Κατὰ τὸ 1880, 1881, ἀπάνου κάτου. Καὶ μᾶς ἦρθεν ἀπλοποιημένη ἡ φήμη του, κατὰ τρόπο ρωμαϊκὸ χαρακτηριστικόν.

— Ὁ Μωρεὰς ἐτοιμάζει συλλογὴ ποιημάτων, γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὸν Οὐγκώ.

Μολονότι ἔτσι περίεργα διατυπωμένο, τὸ ἔκθεσμα δὲν ἦταν λόγος τοῦ ἀέρα. Κάθε καινούρια ἰδέα, εἴτε ζετύλιμα, εἴτε ἀναποδογύρισμα, εἴτε συμπλήρωμα, εἴτε ἄρνησις μιᾶς ἰδέας παλιᾶς, παρουσιάζεται σὰ χτύπημα τῆς ἰδέας ἐκείνης. Κ' ἔτσι ὁ συμβολισμὸς τοῦ Μωρεὰς στὰ 1880, ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους τοῦ πόλεμου, πρῶταλε πολέμιος καὶ τοῦ ρωμαντισμοῦ τοῦ Οὐγκώ στὰ 1830. Σὲ λίγο θυμοῦμαι πῶς ἔπεσε στὰ μάτια μου ἡ συλλογὴ.

Τὸ πρῶτό του ποιητικὸ βιβλίον Les syrtes. Δὲν τὸ ξανάειδα ἀπὸ τότε. Ποιήματα λιγύστιχα καὶ λιγοστά. Δυσκολοδιάβαστα. Γλῶσσα καὶ στίχος, διαλεχτά. Ἡ λεπτή μαζὶ καὶ γερὰ μακροσκοπικὴ τέχνη τοῦ Γωτιέ μὲ πνοὴς καὶ τινάσματα κάπου κάπου βωδελαιρικά. Κι' ἀπάνω ἀπ' ὅλα κάποιες ἐνθουσιαστικὲς ἀπὸ τῆς «λαμπερόχρωμες Κυκλάδες» κάποιες παράπονα νοσταλγικά σὰν ἀπὸ τῆς μετῶπες τῶν Παρθενῶνων. Μολαταῦτα ἡ κοινὴ γνώμη, ποῦ ἀνακατῶνεται σὲ ὅλα καὶ περισ-

σότερο σὲ ὅσα δὲν καταλαβαίνει, φαίνονταν σὰ νὰ θεωροῦσε τὸ Μωρεὰς, καὶ μὲ ὅσα μιλοῦσε γι' αὐτὸν καὶ μὲ ὅσα σῶπαινε, σὰν ἄνθρωπο σχεδὸν χαμένο. Κρεῖμα στὸν ἄνθρωπο καὶ στὶς προγονικὲς του παραδόσεις! Τὶ ἔχασε! Μῆτε Ἄθηνά πιά! Μῆτε καφενεῖο Ζαχαράτου! Καμιά ἐλπίδα τροφοδοσίας ἀπὸ τὸν προῦπολογισμὸ τοῦ Κράτους. Μῆτε βουλευτῆς. Μῆτε καθηγητῆς. Μῆτε θέση. Μῆτε στάδιο. Μῆτε, τὸ κάτου κάτου τῆς γραφῆς, ἐθνικὸς ποιητῆς ποῦ κάτι εἶνε.

Μάλιστα οἱ καλῆτερα πληροφορημένοι, ὅταν ὕστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια, ἔφτασε κι' ὡς ἐδῶ πέρα ἡ φήμη τῆς κριτικῆς τοῦ Μᾶξ Νορδάου, τῆς φρενιατρικῆς καὶ τσεκουράτης, ὅταν κάμαγε γνωριμία μὲ τὸν Ἐκφυλισμὸ, μεταφρασμένο καὶ κουτσουρεμένο ἀπὸ τὸ Βλάχο, καὶ εἶδαμε πῶς ὁ μεθοδικὸς καὶ δυνατὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη του καὶ μπορεῖ καὶ ἀπὸ τὴ στενοκεφαλιά του κριτικὸς, ἀντὶ νὰ ἐγκαταστήσῃ στὸ Πρυτανεῖο ἢ νὰ θρονιάσῃ στὸ Πάνθεο, ἔστειλε ἔσα ὁλοῖσα στὴ νευρολογικὴ κλινικὴ καὶ στὰ φρενοκομεῖα, ἀνάκατα καὶ ἀλύπητα, τοὺς κορυφαίους τῆς Ἰδέας καὶ τῆς Τέχνης καὶ τοῦ τραγουδιοῦ, Τολστήδες καὶ Βάγνερ, Ἴψεν καὶ Βερλαιν, κι' ἀνάμεσα σὲ ὅλους καὶ τὸ Μωρεὰς, ψάλλοντάς του τὸν ἀναβαλλόμενον, οἱ καλῆτερα πληροφορημένοι, σηκώσανε καταφρονετικὰ τοὺς ὦμους τους, γιὰ νὰ μὴ τοὺς ξαναρρίξουν.

Ἦστερ' ἀπὸ καμιά δεκαριά χρόνια (1891, 1892, μὲ συμπαθᾶτε ποῦ καιρὸ δὲν ἔχω τώρα νὰ ξεκαθαρίσω τὶς χρονολογίες) προμηθεύομαι τὸν παρισινὸ «Χρόνον» γιὰ νὰ διαβάσω στὸ κυριακάτικο φύλλον τὴν κριτικὴν τῶν βιβλίων, γραμμένη ἀπὸ τὸν Ἀνατόλ Φράνς, γραμμένη μὲ τὸν πλοῦτο τῆς μάθησης καὶ μὲ τὴν μελιστάλαχτη ρενανικὴν εἰρωνίαν ποῦ ξεχωρίζει τὸν περίφημο συγγραφέα. Καὶ πέσανε μιὰ μέρα τὰ μάτια μου στὸ πολύκροτο ἄρθρο, τὸ γιομάτο συμπάθεια, χάρις καὶ τιμῆς ποῦ εἶχε γράφει ὁ Φράνς γιὰ τὸν «Ἐρωτοπαθῆ Προσκηνητῆ» τοῦ Μωρεὰς τὸν πρωτόβγαλτο τότε, καὶ γιὰ ὅλη τὴν κίνηση τῆς συμβολιστικῆς. Τὸ ἄρθρο ἐκεῖνο ἀναστάτωσε τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους τοῦ Παρισιοῦ, μιλοῦσε σοβαρὰ καὶ ἀναλυτικὰ γιὰ ποιητικὴν σχολὴν ποῦ ἔσα μὲ τότε μὲ κοροϊδίες καὶ μὲ βρισιεὶς τῆς λούζανε οἱ δημοσιογραφικοὶ ἀριστάρχες κ' ἔχριζε μὲ τὸ χρεῖσμα τῆς ποιητικῆς ἀξίας, τῆς ἀγνῆς καὶ τῆς ἀκριβῆς, τὸ Μωρεὰς. Τὸ ἄρθρο τοῦτο, συμπληρωμένο ἀπὸ κάποιον ἄλλο ἄρθρο θαυμασμοῦ τοῦ Μωρίς Μπαρρές γιὰ τὸ «Μωρεὰς τὸ συμβολιστῆ», δημοσιευμένο στὸ «Φιγαρά»,

τὴν ξεκαθάρισε τὴ δόξα τοῦ ποιητῆ, ἐνῶ ἓνας ἄλλος μεγάλος τεχνίτης τοῦ στίχου, ὁ Λεκόντ Δελίλ, «ὁ ἀληθινὸς, εὐγενικὸς καὶ περήφανος ποιητῆς», καθὼς τὸν εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Μωρεὰς, τόσον εἶχε ἀγανακτήσει γιὰ τὸ δημοσίευμα τοῦ Φράνς, ποῦ λίγο ἔλειψε νὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τους, ἀνίσως δὲν ἐδήλωνε καθαρὰ ὁ κριτικὸς τοῦ «Χρόνου» πῶς ποτὲ δὲ θὰ σήκωνε τὸ χεῖρι τοῦ ἀρματωμένου γιὰ νὰ σημαδέψῃ μιὰ δόξα τῆς Γαλλίας. Στὸ Μωρεὰς, ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν τοῦ ἔτσι καὶ ἀπὸ τοὺς πρεσβύτερους καλοπρόσδεχτου βιβλίου του προσφέρθηκε τιμητικὸ ἐπίσημο τραπέζι ἀπὸ τοὺς φίλους του καὶ ἀπὸ τοὺς θαυμαστῆς του. Κ' ἐγὼ αἰσθάνομαι πῶς τότε, ὀδηγημένος καὶ μιλημένος ἀπὸ τὴν κριτικὴν τοῦ «Χρόνου», τὸ εἶδα τὸ ἀνάστημα τοῦ πάντα ἀθηναίου, καὶ μ' ὅλη του τὴν παρισιάνικη πολιτογράφηση, ποιητῆ, ψηλότερο.

Καὶ ὅταν ἦρθε τὸ βιβλίον τοῦ «Pélerin passionné» ποῦ ὅλοι μας ἀνυπόμονα τὸ καρτεροῦσαμε, πῶς οἱ στίχοι του οἱ λιγύλογοι καὶ σχεδὸν σιωπηλοὶ, μὲ τὰ σπάνια λόγια καὶ μὲ τὰ πρωτάκουστα μέτρα, οἱ παραξένου καὶ οἱ ἀπλοὶ καὶ οἱ ἀρχαῖοι, οἱ ἐγκάρδιοι καὶ αἰσθηματικοὶ, οἱ γεμάτοι πίστη καὶ περιφάνια, ποῦ γγίζανε δασκαλεμένα, καὶ λίγο ἀπ' ὅλα λογῆς θέματα, ἀπὸ τὴν ἰδεολογίαν ἔσα μὲ τὸ λαϊκὸ τραγουδάκι, πῶς οἱ στίχοι ἐκεῖνοι μᾶς φανήκαν, καὶ σὲ μὲν' ἀκόμα, σημαντικώτεροι, μπορεῖ ὠραιότεροι, ὕστερ' ἀπὸ τὸ τρικύμισμα ποῦ ζυπνίσανε στὸ πέλαγος τῆς κριτικῆς. Τόσον εἶναι ἀλήθεια πῶς ἡ κριτικὴ τέχνη τὴν παραστέκεται σὰν ἀδελφὴ στολίστρα τὴν ποιητικὴ δημιουργίαν. Ἀκόμα γλυκοβούζει στὰ αὐτιά μου, ἀνάμεσα σὲ τόσα ἄλλα τὸ τραγουδι τοῦ «Προσκηνητῆ» je naquis au bord d'une mer..., «Γεννήθηκα στὴν ἄκρη μιᾶς θάλασσας ποῦ τὸ χρῶμα τῆς γλυκύτερο εἶνε κι' ἀπὸ τὸ ζαφεῖρι τῆς Ἀνατολῆς. Κρίνα στὴν ἀμμουδιὰ φωτρῶνον ἐκεῖ ἄ! δὲν εἶνε ἡ λυπημένη σου ὕψη τὰ γλωμὰ τὰ κρίνα τῆς θάλασσας τῆς γεννήτρας! Ἄ! τὸ κορμί σου τὸ λιγνὸ δὲν εἶνε τὸ λιγερὸ τὸ στέλεχος τῶν κρίνων τῆς γεννήτρας θάλασσας! Ἄ! ἀγάπη δὲν θὰ τὸ ὑπόφερονες νὰ μᾶς κυνηγᾷ περίχραρος πόθος. Ἄ! τὰ μάτια σου δὲν εἶνε τὸ τρεμουλιασμὸ τῆς θάλασσας τῆς γεννήτρας!»

Ἦστερ' ἀπὸ τὸν «Ἐρωτοπαθῆ Προσκηνητῆ», ἡ «Ἐριφίλη», ἓνα πέρασμα, μεσ' ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ γλωσσικὴ καὶ φραστικὴ πολυτροπία, στὸ κανονικόν, στὴν καθαρότητα, στὴν ἐλεγεῖακὴ τρυφεράδα, στὴν πολεμικὴ τὴν ὀρμὴν τῶν ποιητῶν τῆς λεγόμενης ρωμαντικῆς (νεολατινικῆς

νά ποῦμε) συντροφιάς· πέρασμα ὅμως ἤσυχο, λογικό, ὀμαλό, με τίποτε ἀπότομο, ἴσα με τὸ καταστάλαγμα στὴν κλασσικὴ τέχνη, στὴ ρακινικὴ εὐγένεια, μὰ καὶ χωρὶς καμμιά διαχυτικὴ στρογγυλότητα, στὴν ἐντέλεια, μ' ἕνα λόγο, τῶν «Στροφῶν».

Ἡ «Ἐρφίλη», ἕνας ἀναστενασμός ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμον μιᾶς κολασμένης βασιλίσσας, μιᾶς ἀδικημένης ἐρωτοχτυπημένης ψυχῆς, ἀπολογία τῆς καὶ μαζί «ὁμολογία πίστεως» ἑνὸς μεγαλοστόχαστου ἑλληνογάλλου ποιητῆ, ἀπογόνου τοῦ Ἀντρέα Σενιέ, ποῦ εἶνε δύο οἱ δάσκαλοι καὶ οἱ ὀδηγητές του στὰ μονοπάτια τὰ δυσκολοδιάβατα τοῦ θεῖου Παρνασσοῦ: ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Δάντης. Γιά τὴν «Ἐρφίλη» ὁ γαλλικὸς τύπος κι' ὅπου δὲν ἐμίλησε μ' ἐνθουσιασμό, μίλησε με σεβασμὸ πάντα. Με τὰ πολῦτιμα ἐφόδια ταῦτα ξανάειδε ἡ Ἀθήνα, στὶς πονηρές μέρες τοῦ 1897, τὸν ποιητῆ, ὅστερ' ἀπὸ ξενήτεμα εἴκοσι χρόνων. Κι' ἕνα δειλινὸ μοῦ δόθηκε κ' ἐμένα ἡ χάρη μέσα σ' ἕνα ζαχαροπλαστεῖο στὴν ὁδὸ Ἐρμού, νὰ γνωρίσω τὸν ἀκουσμένο ποιητῆ, καὶ νὰ μιλήσω μαζί του, γιά πρώτη καὶ στερνὴ φορά.

Ψῆλὸ καπέλλο δὲ φοροῦσε, καὶ τὸ ρόδο τὸ πελώριο δὲν τὸ ξανάειδα στὴν κουμπότρυπά του. Σὰν ἐλαφρότατα γερμένος ἀπὸ τὸν καιρὸ. Τὰ μάτια του, τὰσύγκριτα, λαμπρὰ πάντα, μὰ πάντα τὸ φέγγος τους δὲν ἦτανε τὸ παλιὸ τὸ ἀκράτητο ἐκεῖνο τῶν εἴκοσι χρόνων. Ὁπλισμένος με τὸ κλασσικὸ του μονόκλ, ποῦ τοῦ ἔδινε κάποιον τόνο ξεχωριστό, καὶ τοῦ ἦταν ἀχώριστο κ' ἐκεῖνο ἀπὸ τὴ φήμη του. Στὰ μαλλιά τῶν κροτάφων του, κάποιες σταχτερές τριχούλες, «οἱ ἄσπρες ἐπιτάφιες πασχάλιες», καθὼς τίς λέει ὁ Γωτιέ σ' ἕνα του ποίημα. Μιλοῦσε λιγοστὰ καὶ μετρημένα, με ἀφέλεια καὶ με χάρη, μὰ χωρὶς ποτὲ νὰ τὸν ξεχνᾷ τὸν ἐαυτὸ του, με μιὰ φροντίδα καὶ με μιὰ πεποίθηση, ποῦ μᾶς τὸν ἔκανε συμαθητικώτερο. Μᾶς ἀπάγγειλε τὴν ὠραία δεκάστιχη προσευχὴ του πρὸς τὴν «Ἀθηνᾶ»: «Γαλανομάτα θεά, Τριτογένεια Παλλάδα, δίνε τὴ γλύκα στὶς γυναῖκες, μιὰ καθαρὴ καρδιὰ στοὺς ἄντρες...» Εἶναι ὁ ποιητῆς ποῦ ἔκραζε:

«Κόφτε τὰ μύρτα τὰ λευκὰ ἀπὸ τὰ περιβόλια τῆς Ἀθῆνας, ἀπὸ τὴ Νίμη τὸ γίαισμαί, στὴ Δίλλη καὶ στὸ Παρίσι θερίστε τὰ περήφανα τὰ ρόδα, ἀπὸ τίς γαλανὲς Μαρτίγες πηγαίνετε νὰ πάρετε ἀκόμα ὅλη τὴ χλωρίδα τὴ λιμνόχαρη, γιά νὰ μοῦ πλέξετε, φίλοι, τὸ στεφάνι ποῦ με στολίζει καὶ με φυλάει ἀπὸ τὸν καιρὸ». Μᾶς μίλησε ξεχωριστὰ γιά τὸν κριτικὸ Κάρολο Μωρεάς, θαυμαστὴ του, ποῦ εἶχε

γράψει ἐπίτηδες ἕνα βιβλίον γιά τὸ ἔργο τοῦ Μωρεάς. Μοῦ ὑποσχέθηκε πῶς θὰ μοῦ τὸ ἔστειλε τὸ βιβλίον. Μὰ θὰ τὸ ξέχασε. Μᾶς μίλησε ξεχωριστὰ γιά τὸν ποιητῆ Ρεϋμόντο Δελαταγιέδ, ἄλλο θαυμαστὴ του, ποῦ σύνθεσε τὴν γνωστὴ «ὠδὴ στὸ Μωρεάς» Μοῦ ὑποσχέθηκε πῶς θὰ μοῦ ἔστειλε τοὺς στίχους τοῦ Δελαταγιέδ. Μὰ δὲν ἐφύλαξε τὴν ὑποσχέση του. Μᾶς εἶπε γιά τὸ Βερλαῖν πῶς ὕταν εἴτανε στὸ νοσοκομεῖο, διάβαζε τοὺς στίχους τοῦ Μωρεάς, καὶ ὕστερα με πείσμα ἔριχνε κάτου τοὺς στίχους καὶ τοὺς πατοῦσε.—Γιατί; τὸν ρώτησα.— Ἀπὸ πείσμα, μοῦ ἀποκρίθη. Γιατί τὴν ποίηση ποῦ ἔγραφαν ἐκεῖνος, τὴν ξανάγραφα ἐγὼ, ὠραιότερη ἀπὸ τὴ δική του.

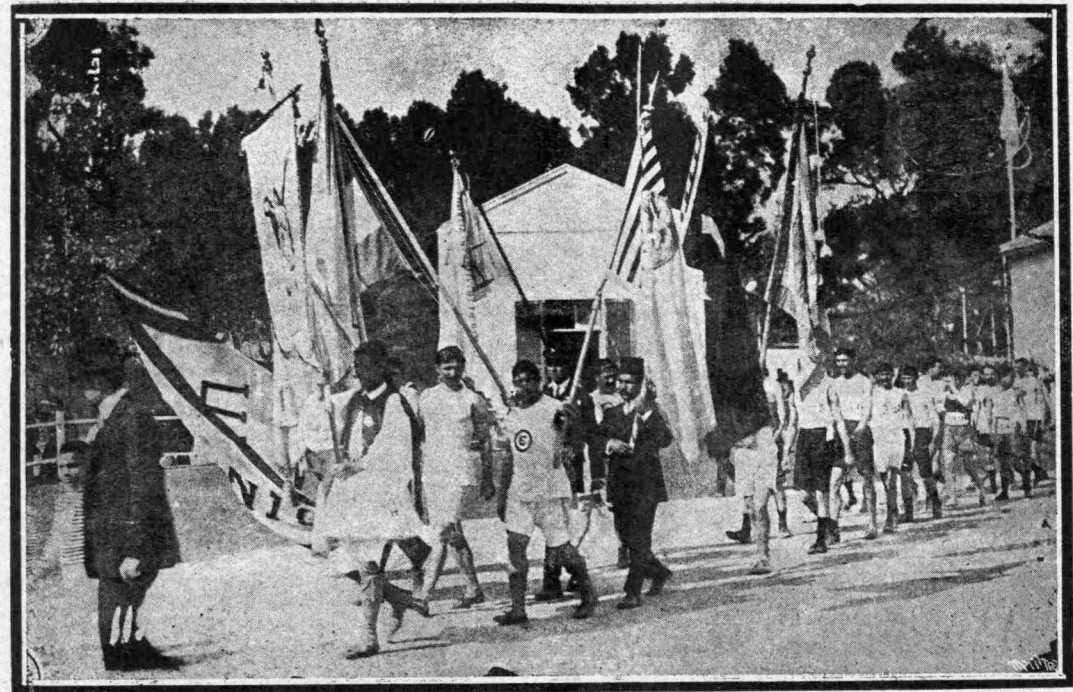
Μᾶς ἀνάφερε τὸ Βωδελαίρ, ποῦ τὸν τιμοῦσε, καὶ τὸ Λαμαρτῖνο ποῦ τὸν ἀγαποῦσε. Καὶ ὕταν ἐψιθύρισα τὸν πρῶτο στίχο ἑνὸς τραγούδιου τοῦ «Téthys qui m' as vu naitre, ô Méditerranée!», παρατηρώντας του πῶς ἐκεῖνο τὸ «ô Méditerranée», καθὼς γιομίζει ὅλο τὸ δεύτερο ἡμίστιχο, δίνει στὸ στίχο μιὰν ἀπαράμιλλη κίνηση κυματιστή, σὰ νὰ μπαίνει μέσα του ὅλη ἡ Μεσόγειο θάλασσα, μοῦ ἀπάντησε πῶς ἀκριβῶς τὴν ἴδια παρατήρηση εἶχε κάμει καὶ κάποιος ἄλλος φίλος του, ποῦ τώρα ξεχνῶ τὸνομά του. Ὑστερα περπατήσαμε λιγάκι μαζί, καὶ τὸν ἀποχαιρέτησα.

Ἀποτέλεσμα τοῦ πρώτου μας καὶ στερνοῦ ἐκεῖνου συναπαντημοῦ εἶτανε ἕνα ἀντίτυπο τοῦ τόμου τῶν «Cantilènes» τοῦ πιὸ ἀγνοῦ συμβολιστικοῦ ἔργου του, σταλμένο πρὸς ἐμέ, ποῦ τὸ κρατῶ, πολῦτιμο θυμητικὸ τῆς γνωριμιᾶς μου με τὸν ἄνθρωπο ποιητῆ καὶ μιὰ κριτικὴ του, γιά τοὺς «Ἰάμβους καὶ Ἀναπαιστους»μου δημοσιευμένη στὸ βιβλίον του, τῶν «Esquisses et Souvenirs» ποῦ εἶνε γιά μένα τίτλος τιμῆς.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ ἀπότομα νὰ κόψω ἐδῶ τὰ πρόχειρα καὶ βιαστικὰ βαλμένα λόγια μου τοῦτα. Ἄν ἄλλοτε μοῦ δοθῇ καιρὸς, θὰ συνεχίσω τὴ διήγηση τῆς γνωριμιᾶς μου με τὸν ἄνθρωπο, καὶ θὰ ρίξω στὸ χαρτί, με τὴν φροντίδα καὶ με τὴν προσοχὴν ποῦ τοῦ ἀξίζει, τὴν ιδέα μου γιά τὸ κλασσικὸ τὸ ἔργο τοῦ ἀγνοῦ, τοῦ καθάρτου ποιητῆ, καθὼς θὰ ἤθελε, πιστεύω, νὰ χαρακτηριζέται περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ὄνομα, ὁ Μωρεάς.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι.

ΟΙ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΑΓΩΝΕΣ

Ἡ παρέλασις τῶν Ἀθλητῶν, ὧν προηγεῖται ὁ γνωστὸς ὀλυμπιονίκης μαραθωνοδρόμος Λούης.

ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙ ΜΟΥ

Δὲν εἰξεύρω γιατί ἐπεκράτησεν, ὅταν λέγωμεν Παρισινὴ, νὰ φανταζόμεθα τὴν γυναῖκα τῆς ὑπεράτης κοκεταρίας συγγρόνας δὲ καὶ τῆς μεγάλῃς διαφθορᾶς. Ἴσως διότι ἡ Παρισινὴ μυθιστοριογραφία, τὴν ὁποίαν τόσον παρακολουθοῦμεν, ἐπῆρε κατὰ προτίμησιν τὴν ἐλαφρὰν γυναῖκα ὡς ἡρωίδα τῶν μυθιστορημάτων τῆς.

Ἴσως ἀκόμη διότι ἡ gouvernante, ἡ μονδίστρα, ἡ ράπτρια, ἡ γυναῖκα τοῦ θεάτρου ποῦ μᾶς ἔχονται ἐδῶ ἀνήκουν εἰς τὰ εἶδη τῆς ἐξαγωγῆς τῆς μεγάλῃς πόλεως, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι βεβαίως καὶ τὰ ἐκλεκτότερα. Ἴσως ἀκόμη διότι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ταξειδεύοντας Ἕλληνας, βλέποντες τὰς γυναῖκας τῶν trottoirs τοῦ Παρισιοῦ, τὴν ἐντροπὴν αὐτὴν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, φαντάζονται τὴν Παρισινὴν γυναῖκα ἐν γένει τείνουσαν περισσότερο εἰς τὴν κακοήθειαν καὶ τὴν διαφθοράν.

Ὅσοι ὅμως παρηκολούθησαν τὴν γυναῖκα τοῦ Παρισιοῦ, τῆς ἀστικῆς λεγομένης τάξεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρέπει τὰ κρίνονται τὰ ἥθη ἑνὸς λαοῦ, ὅσοι ἐγνώρισαν τὰς γυναῖκας αὐτὰς ὡς μητέρας καὶ κορίτσια καὶ συζύγους, ἐννοοῦν

πόσον ἀδικοῦν τὴν γυναῖκα τοῦ Παρισιοῦ, ὅλα αὐτὰ τὰ ἐξωτερικὰ ἀπατηλὰ φαινόμενα.

Συμβαίνει περίπου με ἡμᾶς εἰς τὰς κρίσεις μας ὅτι συνέβη με τὸν κύριον ἑταῖρον τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, ὁ ὁποῖος, διότι ἐγνώρισεν οἰκογενεῖας καὶ γυναῖκας ἀμφιβόλου Ἀθηναϊκῆς καταγωγῆς καὶ ἀνατροφῆς, περιέγραψεν ὅπως τὸ ἔκαμε, τὰς γυναῖκας τῶν Ἀθηνῶν. Διότι συνήνησεν Ἴσως κάπου εἰς τὰς μικρὰς ἀποκέντρους συνοικίας τῶν Ἀθηνῶν γυναῖκας βαμμένας, ἔπεται ὅτι αἱ Ἀθηναῖαι βάφονται. Καὶ διότι ἀπήνησεν ὄγκους φερμένους εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ συμβουλευθοῦν τοὺς ἰατροὺς μας διὰ τὴν πολυσαρκίαν των, ἡ Ἀθηναῖα εἶναι χονδρὴ. Ἡ διότι ἡ πλύστρα του, ποῦ τοῦ ἐπήγαινε τὰ ἀσπρόρροχά του κἀθιδρη ἀπὸ τοὺς κόπους εἶχε τὸ πρόσωπο γυαλιστό, αἱ γυναῖκές μας ἔχουν γυαλιστὰ πρόσωπα.

Βεβαίως ὅπως ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶναι ὀλοσωμὴ βγαλμένη ἀπὸ ἕνα καλούπι, καὶ αἱ γυναῖκες ποῦ κατοικοῦν εἰς μιὰν πρωτεύουσαν δὲν εἶναι ὅλαι ἴδιαι εἴτε φυσικά, εἴτε ὑπὸ ἑποψιν μορφώσεως καὶ ἤθους.

Ἐν γένει ἀπὸ τὰς γυναῖκας τῶν λατινικῶν φύλων ἡ Παρισινὴ διακρίνεται, ὄχι διὰ τὴν κοκεταρίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν κομψότητά τῆς, ὅπως

ἀπὸ τὰς γυναῖκας τῶν μεσημβρινῶν λαῶν διακρίνεται ἡ Ἀθηναία. Αἱ Ἀθηναῖαι τοῦ παρελθόντος ὑπῆρξεν ἡ πόλις ὅπου ἐκαλλιεργήθη τὸ καλὸν καὶ τὸ ὠραῖον, τὸ ὅποιον ἀντανακλᾷ καὶ σήμερον εἰς κάθε σημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς. Καὶ ἡ Ἀθηναία ἀντλή ἀπὸ τὸν ἀκένωτον αὐτὸν θησαυρὸν τὴν αἰσθητικὴν μόρφωσιν, ἡ ὁποία τὴν ἀναδεικνύει κομψὴν καὶ καλαισθητὴν. Τὸ Παρίσι εἶναι ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν δύο τρεῖς τώρα αἰῶνας καλλιεργεῖται τὸ ὠραῖον καὶ τὸ κομψόν. Καὶ ἡ Παρισινὴ μέσα εἰς τὴν χάριν καὶ τὴν ὠραιότητα τοῦ περιβάλλοντος ἐγένεεν ἡ κατ' ἔξοχὴν κομψὴ καὶ καλαισθητὸς τῆς ἐποχῆς τῆς. Εἰς τὸν δρόμον βέβαια δὲν γίνεται αἰσθητὴ οὔτε ἡ κομψότης, οὔτε ἡ καλαισθησία τῆς Παρισινῆς. Τὸ καλοκαίρι μάλιστα ὅπου ὁ κινήτος πληθυσμὸς εἶναι πολὺς καὶ ὁ καλὸς κόσμος λείπει εἰς τὰς ἐξοχὰς, αἱ γυναῖκες ποῦ ἀπαντᾷ κανεὶς εἰς τοὺς δρόμους εἶναι κάθε ἄλλο παρὰ κομψαί. Εἶναι αἱ γυναῖκες τοῦ σωροῦ, αἱ ἐργατικά, αἱ νεόφερτοι τῶν ἐπαρχιῶν καὶ αἱ ξένοι.

Αἱ Παρισινὰ μὲ ἀνατροφήν, αἱ μορφωμένα τῆς ἀστικῆς τάξεως, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια τῶν ὑπαλλήλων, τῶν τραπεζιτῶν, τῶν ἐμπόρων, διακρίνονται διὰ τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν των, διακρίνονται καὶ διὰ τὰ ἥθη των τὰ αὐστηρά, καὶ διὰ τὴν τάξιν καὶ ἁρμονίαν τῶν σπιτιῶν των καὶ διὰ τὴν ἐργατικὴν τητᾶ των. Ἡ αὐστηρότης των φθάνει εἰς ὑπερβολήν. Τρόφιμοι τῶν μοναστηριῶν αἱ περισσότεροι, μὲ τὸν πνευματικόν, ἀναπόσπαστον σύμβουλον καὶ ὁδηγόν, ἡ Παρισινὴ ἀστὴ περὶ τὴν ζωὴν τῆς ἐργαζομένη, προσεχυμένη καὶ ὀλίγον διασκεδάζουσα. Τὰ σπιτία των εἶναι μοναδικὰ εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν καθαριότητα.

Εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας ἡ τάξις αὕτη καταπλήσσει. Ἡ Παρισινὴ ὑπηρετρία εἶναι κατηρητισμένη τελείως εἰς τὰ σπιτία αὐτά, εἰς τὰ ὅποια βασιλεύει μία πειθαρχία μοναδική.

Μόρφωσις ἐπιστημονικὴ ἢ καλλιτεχνικὴ εἰς εὐρείαν κλίμακα δὲν ὑπάρχει μεγάλη εἰς τὴν γυναῖκα ἐν γένει τοῦ Παρισιοῦ. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς στατιστικὰς τῶν Πανεπιστημίων καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν σχολῶν, θὰ εὐρωμεν τὰς ῥωσίδας, εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ τὰς Παρισινὰς εἰς τὴν προτελευταίαν. Ἡ πρώτη καθηγήτρια τῆς Σορβώνης, ἡ ἀνακαλύψασα τὸ ράδιον κ. Κούρη εἶναι Ῥωσίδα, καὶ ἡ διάσημος ἀστρονόμος Κλοῦμκε, ἡ διακεκομμένη χαρτογράφος τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων εἶναι Ἀγγλίς.

Ἡ ἀληθινὴ Παρισινὴ εἶναι γυναῖκα τῶν παραδόσεων καὶ δουλεύει περισσότερον ἀπὸ

κάθε ἄλλην εἰς τὰς προλήψεις. Τὰ σκάνδαλα τῆς Παρισινῆς ζωῆς ἀπαντοῦν σπανιότατα εἰς τὰς τάξεις αὐτάς, καὶ αἱ ἰδέαι τῆς χειραφετήσεως καὶ τῆς προόδου ἔπιασαν ἐκεῖ ἐλάχιστα. Ἡ κόρη μεγαλόνει φρόνιμα καὶ καλὰ μὲ βιβλία τῆς τριανταφυλλιάς βιβλιοθήκης, ὅταν δὲν τροφοδοτοῦν τὸ πνεῦμα τῆς τὰ βιβλία ποῦ χρησιμεύουν ὡς βραβεῖα εἰς τὰ σχολεῖα τῶν καλογοραίων, εἰς τὰ ὅποια στερεοτύπως ἡ ἀρετὴ ἀμείβεται καὶ ἡ κακία τιμωρεῖται, χωρὶς φυσικὰ νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οὔτε τὸ style, οὔτε δυνάμις καὶ ἰδέαι συγγραφῆς. Γι' αὐτὸ ἡ Παρισινὴ τῶν ἀστικῶν τάξεων, ἰδιαίτερος δὲ ἡ ἀριστοκρατίας εἶναι τρομερὰ θρησκώληπτος καὶ φανατικὴ. Εἰς τοιοῦτον μάλιστα τρόπον, ὥστε ὁ κλήρος διὰ τῆς γυναικὸς ἠπειλήσει νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἰδικὴν του πολιτικὴν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ ὅποιον καὶ ἐπροκάλεσε τὸ κλεισιμὸν τῶν μοναστηριῶν καὶ τὴν ἐξορίαν τῶν καλογήρων καὶ καλογοραίων.

Ἐν γένει ἡ Γαλλίς, ὅπως αἱ γυναῖκες τῶν λατινικῶν φυλῶν ἐκκληροκρατήθη ἐπὶ αἰῶνας. Μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πουργατορίου χιλιάδες κορίτσια ὄλων τῶν τάξεων ἐγέναν μοναχὰ καὶ ἄλλαι πολλαὶ χιλιάδες μένουσι ριζωμένα εἰς τὸ παλαιὸν καθεστὸς, συντηρητικὰ ἂν ὄχι καὶ ὀπισθοδρομικὰ διὰ κάθε νεωτέραν ἰδέαν προόδου.

K. PAPPEN

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΜΝΟΥΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Εἰς τὸν Θάνατον τοῦ Μπαΐρον

Η'

Συγγρά σπῶντας τὰ θηκάρια
Μὲ τὰ χέρια τὰ λιγρὰ,
Ορμῶν 'ς ἀπειρα κοντάρια
Ταῖς γυναικῆς των συχνὰ.

Μεγαλόψυχα τραβάει
Τὸ ἴδιον αἶσθημα τιμῆς.
Ποῦ κνιτῶντας τὸν Κορβαῦ
Εἶχε ὁ ἀνδρῆος Τραγοῦδιστής.

Ταῖς ἐμάζωξε εἰς τὸ μέρος
Τοῦ Ζαλόγγου τὸ ἀκριθὸ
Τῆς ἐλευθερίας ὁ ἔρωσ
Καὶ ταῖς ἐμπνευσε χορῶ.

Τέτοιο πῆδημα δὲν τὸ εἶδα
Οὔτε γάμοι, οὔτε χαραῖς,

Πίς μου Ἀνδρῆε, τί μελετοῦνε
Οἱ γενναῖοι σου στοχασμοί
Ποῦ πολλήωρα ἀργοποροῦνε
Εἰς τοῦ Μάρκου τὴν ταφή;

Σκιάζεσαι ἕως μὴ χουμήσουν
Σάφρον οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶι,
Καὶ τὸ στρατεύμα ρικῆσουν,
Ποῦ ἔχει ἀνίκητην ὁρμή;

Σκιάζεσαι τοὺς Βασιλιάδες,
Ποῦ ἔχουν Ἐρωσιν Ἱερή,
Μὴ φορβοῦνε ὡσὼν Πασάδες
'Σ τὸν Μαχμοῦτ ἐμπιστευτοί;

Ἡ σοὺ λέει 'ς τὰ σπλάγνα ἡ φύσις
Μ' ἔρα κίνημα κρυφόν.—
» Τὴν Ἑλλάδα θε' ἡ φύσις,
» Γιά νὰ πᾶς 'ς τὸν Οὐρανόν—;

Βγαίνει μάγεμα ἀπ' τὴ στάχτη
Τῶν Ἡρώων καὶ τὸν βασιῆ,
Καὶ τὴ θέληση τοῦ ἀδράχτει
Τότε αἰσθάνεται μὲ μιὰ

Τὴν ἀράθυμη ψυχὴ του,
Ποῦ μὲ φλόγα ἀναζητεῖ
Νὰ τοῦ σῶρῃ τὸ κορμὶ του
Σὲ φωτιὰ πολεμικὴ—

Τοῦ πολέμου ἐνδοσοὶ οἱ κάμποι
Εἶδ' ἡ Ἑλλάδα τολμηρὰ
Καὶ τὸ Σοφοκλῆ νὰ λάμπη
Μα σα στήν ἀρματωσί'

Καὶ εἶδε Αὐτόν, ποῦ παρασταίνει
Μαζωμένους τοὺς ἔφρα
'Σ τὴν ἀσπίδα αἰματωμένη,
'Ὅπου ὡς κώνονταν φριχτὰ

Ἐτραγοῦδααν προθυμότερα
Ταῖς φῶδες του τὰ παιδιὰ,
Καὶ αἰσθανόνταε ἀντρεϊότερα
'Σ τὴν ἀνίκητην καρδιά

Καὶ τὰ μάτια τους γελοῦσαν,
Μάτια μαῦρα ὡς τὴν ἐλιά
Τῶν μερτιῶν, ὅποῦ βαστοῦσαν
Τραγοῦδῶντάς ταῖς γλυκὰ

'Σ τὴ φωτιὰ! καὶ θρέφει ἐλπίδα
Νὰ ρικῆσῃ νὰ ἡμπορῆ
Νὰ ἐπιστρίψῃ 'ς τὴν Πατρίδα,
Τὸ κοράσιο του νὰ εὐρῆ

Νὰ τοῦ λέγῃ μ' ἕνα δάκρυ
» Χαίρον, τέκνο μου ἀκριθό,
» Εἰς τοῦ στήθους μου τὴν ἄκρη
» Ἐλαβώθηκα καὶ ἐγὼ

Καὶ ἄλλαι μέσα τους ἐπήδαν
'Αθρότεραις ζωαῖς

Τὰ φορέματα ἐσφουρίζαν
Καὶ τὰ ξέπλεκα μαλλιά,
Κάθε γῆρο ποῦ ἐγυρίζαν
'Απὸ πάνω ἔλειπε μιὰ

Χωρὶς γόγγυσμα κι' ἀντάρα
Παρὰ ἐκείνη μοναχὰ
'Ὅποῦ ἐκάναν μὲ τὴν χάρα.
Μὲ τὰ στήθια 'ς τὰ γκρεμὰ.

'Σ τὰ ἴδια ὄρη ἐγεννηθῆκαν
Καὶ τὰ ἀδάμαστα παιδιὰ,
Ποῦ τὴν σήμερο ἐκρυθῆκαν
Πάντα οἱ πρῶτοι 'ς τὴ φωτιὰ

Γιατί, ἀλλοίμονον! γυρίζοντας
Τ' ἔς ἡῦρ ὁ Μπιῖρον σκυθρωποῦσε;
'Ἐγυρῆναιε δακρύζοντας
Τὸν πλέον ἐνδοξοῦσ' αὐτοῦς.

Ὅταν 'ς τῆς ν' ἰχτὸς τὰ βάθη
Τὰ πάντα ὄλα σιωποῦν
Καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπο τὰ πάθη
Ποῦναι ἀνίκητα ἀγρυπνοῦν

Καὶ γυρμῖνοι εἰς τὸ πλευρὸ τους
Οἱ στρατιώταις τοῦ Χριστοῦ,
Μῦθρια βλέπουν 'ς τ' ὄνειρό τους
Ξεψυχῶματα τοῦ ἐχθροῦ

Αὐτὸς ἀγρυπνὸς στενοῖει,
Καὶ εἰς τὴν πλάκα τὴν πικρὴ,
Ποῦ τὸν Μπότσαρη σκεπάζει,
Γιὰ πολλὴ ὥρα ἀργοπορεῖ

Ἐχει πλάγιασμα θανάτου
Καὶ ὁ ἄλλος ἄντρας φοβερός
Εἰς τὰ πόδια του ἀποκάτου,
Καὶ εἶναι ἀντίκρυ του ὁ ναός.

'Ακριθὸ σὰν τὴν ἐλπίδα,
Ποῦ ἔχει πάντοτε ὁ θνητός.
Γλεκοφέγγει ἀπ' τὴ θυρίδα
Τ' ἔς Ἀγίας Τραπεζας τὸ φῶς

Μίσαθε ἔπαιρνε ὁ ἀέρας
Μὲ δροσόβολη πνοή
Τὸ λιθάνι τῆς ἡμέρας,
Καὶ τοῦ το φέρνε ὡς ἐκεῖ

Δὲν ἀποῦς γύρον πατήματα
Μόν' τὸν ἥσκιο του θωρεῖς,
'Ὅποῦ ἀπλώνεται 'ς τὰ μνήματα
'Ἐρμος ἄσειστος, μακρὸς.

Καθὼς βλέπεισ καὶ μανρίζει
'Ἡσκίος νέου κυπριασιοῦ,
'Ἄν τὴν ἄκρη του δὲ γγίλει
Ἀῦρα ζέφυρον λεπτοῦ.

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Φωτογραφία τῆς ἐρασιτέχνης κ. Στεφ. Φωτιάδου

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΣΠΑΣΙΑΣ

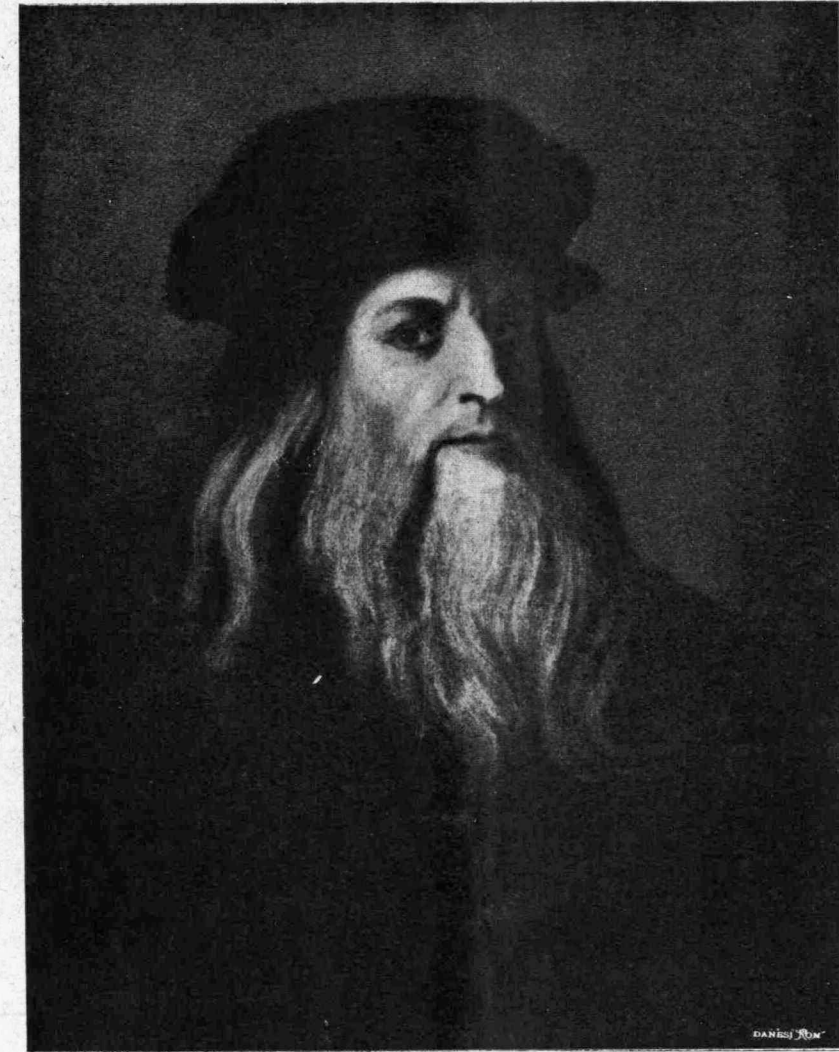
Ἀσπασία καὶ μαθήτριά.

Ἀσπασία. Προχθές ὅταν ὠμιλούσαμεν διὰ τὸν Οἰδίποδα Τύραννον τοῦ Σοφοκλέους, κάποια ἀπὸ σᾶς εἶπεν ὅτι ὁ Σωκράτης ἔκρινε τὰ χορικά τοῦ Αἰσχύλου τελειότερα. Σᾶς ὠμίλησε λοιπὸν διὰ τὸν Σοφοκλέα καὶ συνέκρινε τοὺς δύο τραγικούς;

Μελπομένη. Ὅχι. Μόνον διὰ τὸν χορὸν ἔγινε λόγος· καὶ δὲν ἔκρυψε τὸν ἐνθουσιασμόν του διὰ τὸν λυρισμὸν τῶν χορικῶν τοῦ Αἰσχύλου.

Ἀσπασία. Εἶγε δίκαιον. Ὁ Αἰσχύλος εἶναι ὁ μέγας θεοσεβής καὶ δι' αὐτὸ τὰ χορικά του ἔχουν ὅλην τὴν πομπώδη μεγαλοπρέπειαν τοῦ θρησκευτικοῦ μεγαλείου. Ἄλλως τε ὁ Αἰσχύλος ἐν γένει ἐπεβλήθη μὲ τὴν πλουσίαν ἐπιδεικτικότητα τῆς παραστάσεως τῶν ἔργων του, τὴν ὁποίαν ἐπεζήτησεν εἰς ὅλας του τὰς τραγωδίας. Μὴ λησμονῆτε ὅτι ἡ δρᾶσις τῶν ἔργων τοῦ Αἰσχύλου εἶναι ὅλη εἰς τὰ χορικά του, οἱ ὑποκριταὶ ἔρχονται εἰς δευτέραν γραμμὴν.

Ὁ Σοφοκλῆς θέτει τὴν δρᾶσιν τοῦ ἔργου εἰς τοὺς ὑποκριτάς, ἐνῶ ὁ χορὸς ἔρχεται ἔπειτα. Ὁ δεύτερος ἀντεστρεψε τοὺς ὅρους τοῦ πρώτου. Πλησιέστερος μὲ ἡμᾶς ὁ Σοφοκλῆς ζωογονεῖ καὶ δυναμώνει πολὺ τὸν διάλογον, εἰς τὸν ὁποῖον συγκεντρώνει ὅλην τὴν τραγικότητα. Δι' αὐτὸ καὶ μᾶς κάμνει νὰ πάσχωμεν, νὰ αγωνιῶμεν, νὰ ζῶμεν μὲ τοὺς πόνους καὶ τὰς αγωνίας τῶν ἡρώων του. Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἀργότερα καὶ ὁ Αἰσχύλος ἐστράφη περισσότερο πρὸς τὸν διάλογον, προσθέσας αὐτὸς τὸν δεύτερον ὑποκριτὴν καὶ εἰς πολλὰ ἔργα του καὶ πρὸ τοῦ Σοφοκλέους ἀκόμη μετέφερε τὴν δρᾶσιν τῶν προσώπων εἰς τὸν διάλογον. Βεβαίως ὁ Σοφοκλῆς πολὺ νεώτερός του τὸν ἐπηρέασεν, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό. Εἰς τρόπον ὥστε εἰς τὸν Προμηθεῖα Δεσμώτην νὰ εἰσαγάγῃ καὶ αὐτὸς τρίτον ὑποκριτὴν καὶ νὰ μεταφέρῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν δρᾶσιν τοῦ ἔργου του εἰς τὸν διάλογον.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΔΑ ΒΙΝΤΣΙ—ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ
ὁ ζωγράφος τοῦ φημισμένου Μυστικοῦ Δείπνου

Ὡς πρὸς τὰ σκηναϊκὰ ὁ Αἰσχύλος εἶναι θαυμασιός. Εἶναι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος μετέφερεν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως ἐπάνω εἰς τὴν σκηναὴν καὶ ὁ ὁποῖος μὲ μηχανισμοὺς ποῦ αὐτὸς ἐπενήρσησε, μᾶς παρουσίασε τὸν Προμηθεῖα δεμένον εἰς ἀληθινούς βράχους καὶ τὸν Δία βροντοῦντα καὶ ἀστράπτοντα ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίων. Κατὰ τὰ ἄλλα τὸ ἔργον του εἶναι ἀπλοῦν, ὁμαλόν, χωρὶς ἐπιπλοκάς. Ξετυλίσσεται ἥρεμα καὶ κανονικὰ ἐπάνω εἰς τὴν σκηναὴν μὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐνὸς ποταμοῦ, τοῦ ὁποῦ αἱ πηγαὶ εἶναι ἐνίοτε μυστηριώδεις, ἔμως ῥεεὶ ἀκράτητος, χωρὶς ἐμπόδια, διὰ τὰ γυθῆ ὠρισμένως κάπου. Αἱ τρικυμῖαι τῶν παθῶν δὲν τὸν ἀναγκιτίζουν, οὔτε τὸν ἐμπυδίζουν νὰ προχωρήσῃ. Τοῦτο συμβαίνει ἐνίοτε μὲ τὸν Σοφοκλῆ, ὅπως συμβαίνει τακτικὰ μὲ τὸν Εὐριπίδην, τὸν ἀνθρωπινώτερον ἀπὸ τοὺς τρεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπαναστάτην καὶ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων κλασικόν.

Ἐάν ἔμως δὲν ἔχει ἐπεισόδια ἢ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου ἔχει ἐν τούτοις σκηναὶς μεγίστης καὶ σπαρτακτικῆς τραγικότητος.

Μελπομένη. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔλεγε καὶ ὁ Σωκράτης.

Ἀσπασία. Διατί τότε μοῦ κρύπτετε ὅτι ὁ Σωκράτης σὰς ὠμίλησε περὶ τοῦ Αἰσχύλου.

Κλειώ. Διότι ὁ Σοφοκλῆς εἶναι πολὺ στενὸς φίλος σου καὶ ὑπεθέσαμεν ὅτι οἱ ἔπαινοι εἰς ἓνα ἀντίπαλον ἴσως θὰ σοῦ εἶναι δυσάρεστοι.

Ἀσπασία. Πόσον κακὰ μὲ κρίνετε, παιδιὰ μου.

Ἡρώ. Ἐγὼ τὸ εἶπα. Ἡ Ἀσπασία τιμᾷ τὸν Αἰσχύλον, ὅσον καὶ τὸν Σοφοκλέα.

Ἀσπασία. Θὰ ἤμουν ἀνόητη καὶ ἄδικη, ἐάν δὲν τὸν ἐτίμων καὶ τὸν ἐθαύμαζα. Ἡ μὴπως εἶμαι τόσο ἀμαθής, ὥστε νὰ μὴν εἰξεύρω ὅτι ὁ Αἰσχύλος εἶναι ὁ κυριώως ἰδρυτὴς τῆς τραγωδίας, ὅτι ὁ Σοφοκλῆς εὐρήκεν ἤδη ἔτοιμον τὸ ἔδαφος καὶ ὅτι δὲν εἶχε παρὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον, ποῦ ὁ ἄλλος ἤνοιξε, φυσικὰ μὲ προσθήκας καὶ νεωτερισμοὺς, συμφώνους περισσύτερον μὲ τὴν ἐποχὴν μας καὶ τὰς σημερινὰς ιδέας μας.

Μελπομένη. Τότε καὶ τὸν Εὐριπίδην ἀγαπᾶς, ἂν καί...
Ἀσπασία. Ἄν καὶ μὲ μισῆ, θέλεις νὰ εἰπῆς, Βεβαίως. Τὸν ἀγαπᾷ ὡς τραγικὸν καὶ τὸν θαυμάζω διὰ τὴν τόλμην του...

Μελπομένη. Ἦθελα νὰ εἰπῶ ὅτι εἶναι ὁ αἰώνιος ἀντίπαλος τοῦ Σοφοκλέους.

Ἀσπασία. Ἀλλὰ καὶ θαυμάσιος νεωτεριστὴς καὶ ἐπαναστάτης. Καὶ εἶναι εὐτύχημα ὅτι δὲν ἐγεννήθη ἀριστοκράτης, ὅπως ὁ Αἰσχύλος, ἀλλ' οὔτε πλούσιος ὅπως ὁ Σοφοκλῆς. Ἡ

ἐπανάστασις, εἴτε τῶν ιδεῶν, εἴτε τῶν πράξεων, δὲν γεννᾶται ποτὲ οὔτε ἀπὸ πλουσίους, οὔτε ἀπὸ ἀρχοντας, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται πάντα εὐχαριστημένοι μὲ τὸ καθεστὸς. Σκεπτικιστὴς, λεπτὸς ψυχολόγος, αἰσθηματικώτατος μᾶς συγκινεῖ καὶ μᾶς συγκλονίζει βαθύτατα τὰς ψυχὰς μας. Εἶναι ὁ μεγάλος ἀναλυτὴς τοῦ πόνου, ὁ μεγάλος ψάλτης τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν.

Μελπομένη. Καὶ ὁ μεγάλος ἄθεος...

Ἀσπασία. Ὅχι. Δὲν εἶναι ἀλήθεια. Χωρὶς νὰ εἶναι ἄθεος, δὲν ἀναγνωρίζει ἑμῶς εἰς τὸ ἔργον του σπουδαίας ἐπεμβάσεις τῶν θεῶν, καὶ ὅπου ἐνίοτε παρεμβαίνουν δὲν διακρίνονται οὔτε διὰ τὴν λογικὴν των.

Κλειώ. Ὡστε δὲν ἀναγνωρίζει...

Ἀσπασία. Δὲν διορθώνει τὰ λάθη τῶν θεῶν, θέλης νὰ εἰπῆς, ὅπως ἔκαμεν ὁ Αἰσχύλος. Βέβαια. Ἀντιγράφει ἀπλῶς τὴν ζωὴν. Καὶ βεβαίως οἱ θεοὶ δὲν ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ καθεκτα τῆς ζωῆς μας, ὅπως πιστεύωμεν συνήθως.

Μελπομένη. Ὁ Σωκράτης τὸν ἐκτιμᾷ καὶ τὸν ἀγαπᾷ. Νομίζω ὅτι ἀνταποκρίνεται περισσύτερον εἰς τὰς ιδέας του.

Ἀσπασία. Ἴσως.

Κλειώ. Ἐγὼ λατρεύω τὰς τραγωδίας του, ἂν καὶ ὑποφέρω καὶ πολὺ καὶ κλαίω. Μοῦ ἀρέσουν διὰ τὰ ἀπρόοπτα, τὰ αἰφνίδια, τὰ ὅποια οὔτε φαντάζομαι ὅτι ἤμποροῦσαν νὰ συμβοῦν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἔργου.

Μελπομένη. Τὰ χορικά του ἔμως εἶναι ἀνυπόφορα. Δὲν ἔχουν καμμίαν μεγαλοπρέπειαν, οὔτε ἤμποροῦν νὰ συγκριθοῦν...

Ἀσπασία. Μὴ συγκρίνετε, παιδιὰ μου. Θὰ ἔλθῃ μία ἡμέρα ὅπου τὰ χορικά θὰ ἀφαιρεθοῦν ἐντελῶς ἀπὸ τὰς τραγωδίας. Ὁ Εὐριπίδης ἐτοιμάζει τὸν δρόμον αὐτόν. Ἐάν ἐτολμοῦσε, θὰ ἔκαμεν ἀπὸ τώρα τὸν νεωτερισμόν αὐτόν. Ἀλλὰ τὰ χορικά του ἔπαυσαν νὰ εἶναι ἕμνοι πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ἐγκώμια καὶ ἀπειλαί. Εἶναι τραγούδια ὠραῖα, χαριτωμένα, κομψὰ καὶ ἀεὶ πρὸς τὴν φύσιν, εἶναι ζωγραφικὰ αὐτῆς τῆς φύσεως τὴν ὁποῖαν μὲ τὴν λεπτότητα ἀποδίδει ὁ μεγάλος τραγικός. Εἶναι εἰκόνες σχεδιασμένες ἀπὸ χέρι διδασκάλου, ποῦ παίζει μαζὴ τῶν ἐλαφρῶ καὶ ἀρμονικῶν. Πάρτε ὀλίγους στίχους ἀπὸ τὰ χορικά τῆς Ἑλένης καὶ ἰδέτε πόσον εἶναι χαριτωμένα:

«Ὡ πτερωτὰ κοπάδια, πουλάκια ποῦ περνάτε μὲ τοὺς λαίμους ἦψηλά, τρέξετε, ξυπνήστε τῆς Πλειάδες καὶ τὸν Ὀρίοντα, ποῦ λάμπουνε τὴν νύκτα, εἰς τὸν Εὐρώτα φέρετε τὴν εἶδησι τῆς νίκης τοῦ Μενελάου ἴστην πόλι τῆς Δαρδάνου...».

Ναυδικὰ ἢ Φιλάρχειος.

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΣ

Πιστις Πατρις: Αἱ δύο λέξεις αἱ χαραγμέναι μὲ ἀνεξίτηλα γράμματα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν. Τὰ δύο μεγάλα ἰδανικὰ αὐτῆς. Δὲν ἐννοεῖται τὸ ἐν ἄνευ τοῦ ἄλλου. Καὶ κατὰ θεῖαν βούλησιν. Τὰ εἰς τὴν εὐχον γλυκεῖαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἱερὰ γράμματα τῆς Ἁγίας αὐτῆς Πίστεως εἶνε τὰ ἔχοντα τὴν δύναμιν νὰ ἀνυψώσῃ τὸ πνεῦμα ὑψηλά, τόσο ὑψηλά ἐάν ἠννόησε καὶ ἐνεστερονίσθη αὐτὰ, ὥστε νὰ μὴ φθάνουν μέχρις αὐτοῦ αἱ δυσώδεις νοσηραὶ τῆς ὕλης ἀναθυμιάσεις. Διὰ τῆς καλοήχου θείας αὐτῆς γλώσσης ἢ Πατρις ἢ μεγάλη Μήτηρ Ἑλλάς ἐσχόρπισε τὰ φῶτα τῆς εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰψίστου ὁπως μεταδώσῃ καὶ ἀργότερα εἰς τὸν κόσμον τοὺς λόγους τοῦ ἐνανθρωπίσαντος Θεοῦ Λόγου. Ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μετεφοράσθησαν τὰ Θεῖα Ἐκείνου παραγγέλματα καὶ ἐξακολουθοῦν μεταφραζόμενα τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς πατέρων τὰ γράμματα.

Πιστις Πατρις. Οἱ δύο κρῖκοι καὶ μοχλοὶ οἱ κρατοῦντες καὶ συγκινοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν καρδίαν. Δι' αὐτῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν αἰσθάνεται τὸν πόνον, τὸν σπαραγμὸν τῆς λύπης ἢ τὴν ἀγαλλίασιν τῆς χαρᾶς. Ἱερὰ καὶ ἄληστος ἢ μνήμη τῶν ἐνδόξων προγόνων μας, τῶν ἁγίων ἡρώων μαρτύρων τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, οἵτινες ἀνέλαβον τὴν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος φωτιζόμενοι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτοῦ εἶχαν πάντοτε εἰς τὸ στόμα τὰς δύο λέξεις **Πιστις καὶ Πατρις** «Γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστιν τὴν ἁγίαν γιὰ τῆς Πατρίδος τὴν ἔλευθερίαν· γι' αὐτὰ τὰ δύο πολεμῶ νὰ τ' ἀποκτήσω ἐπιθυμῶ, καὶ ἂν δὲν τὰ ἀποκτήσω δὲν μ' ὠφελεῖ νὰ ζήσω». Ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου ἦτο ἡ ἡμέρα τῆς Ἑθνικῆς ἐξεγέρσεως.

Ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου εἶναι ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ἁγία Παρθένος ἤκουσε τὴν καλὴν ἀγγελίαν παρὰ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.

Ὁ ἐλεγκτὸς τοῦ Θεοῦ λαός, ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ ἐλθὼν εἰς συνάφειαν μετὰ ξένων ἐθνῶν εἶχε νοθεύσει τὰ θεῖα προστάγματα, τὰ δοθέντα εἰς αὐτόν, καὶ ἐχωνώθη τὸ πνεῦμα του, καὶ ὑπεδουλώθη πνευματικῶς καὶ σωματικῶς. Ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ εὐαγγελιζόμενος εἰς τὴν ἀγνήν Κόρην τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν ἔροπιπεν φῶς εἰς τὸν κόσμον τὴν χαρὰν ἀντὶ τῆς λύπης, τὸ ἀντὶ τοῦ σκότους, τὴν ἔλευθερίαν ἀντὶ τῆς δουλείας. Ὁ κώδων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀφύπνισε τὴν ναρκοθεῖσαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ἀνεξωγόνησεν αὐτήν, ἵνα σπᾶσῃ τὰ δεσμὰ καὶ τὰς ἀλύ-

Ο ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ

(Gabriel Ferrier)

σεις μὲ τὰς ὁποίας μαῦρα θύελλαι καὶ καταγίδες τὴν εἶχον δεσμεύσει. Καὶ ἔμεινε καὶ θαμὴν εἰς τοὺς αἰῶνας ἡ διπλὴ αὐτῆ εορτὴ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν, ἡ σάλπιγξ ἡ ἱερὰ, ἡ καλοῦσα εἰς τὴν τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος πάνδημον λατρείαν.

Μεγαλοπρεπῶς ἐωρτάσθη καὶ εἰς τὸ Μόναχον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἡ χαρμόσυνος μεγάλη ἡμέρα. Καὶ εορτάζεται μὲν κατ' ἔτος, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐθνικὴ εορτή, ἀλλ' ἐφέτος εἶχε τι τὸ ἐξαιρετικόν. Ἡ Ἐκκλησία ἦτο σημασιοστόλιστος δι' Ἑλληνικῶν σημασιῶν, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν μεγάλην θρησκευτικὴν ἢ ἐθνικὴν εορτήν, καὶ ἡ συρορὴ τοῦ πλήθους ἦτο ὅλος ἐκτακτος. Ποτὲ ἢ Ὁρθόδο-

ξος Ἐκκλησία τοῦ Μονάχου εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν δὲν εἶδε τόσον πληθυσμόν. Καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ ὀρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ξένων ἀπετελεῖτο τὸ ἐκκλησιαζόμενον πλήρωμα. Εἶθε τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ εἶνε καλὸς οἰωνὸς διὰ τὰ δύο μεγάλα ἰδεώδη τοῦ Ἑλληνισμοῦ! Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία διεξήχθη ἐν πλήρει τάξει καὶ κανονικότητι παρισταμένου καὶ τοῦ Ἑλληνος Προξένου Κυρίου Loer ἐν ἐπισήμῳ στολή, μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ προξενείου. Εἰς τὴν μεγάλην εἴσοδον τῶν Ἁγίων ὁ ἱερουργῶν ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Βλάχος ἐμνημόνευσε, μετὰ τὰ συνήθη τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός πεσόντας, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ὑψίστης τούτων κορυφῆς τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ Πατρῶν Γερμανοῦ καὶ ἐν γένει ὑπὲρ πάντος ἐκ τῶν ἡμετέρων ἢ ξένων, ὅστις διὰ λόγου ἢ ἔργου συνετέλεσεν εἰς ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας ἐψάλλη ἡ δοξολογία καὶ ὁ πολυχρονισμὸς τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας· μετὰ ταῦτα ὁ Σ. Ἀρχιμανδρίτης μας ἐξητοκράυασε ὑπὲρ τοῦ Ἑθνους καὶ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ ὄλοι οἱ παρευρισμένοι εἰς τὸν ναόν. Καὶ ἔληξεν ἡ ἑορτὴ μὲ θερμὸν πατριωτικὸν ἐνθουσιασμόν καὶ μὲ τὴν θερμαίνουσαν τὴν ψυχὴν χριστιανικὴν ἀγάπην.

Ἐν Μονάχῳ

ΜΑΡΙΑ ΠΙΝΕΛΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ΜΑΓΙΣΣΕΣ

Ὅταν κατηρχόμεθα πρὸς τὸ παλαιὸν χωρίον λίαν πρωί, ἄλλοι πεζοί, ἄλλοι εἰς γαϊδουράκια καβάλλα, οἱ ἄνδρες μὲ τὰ ἐπανωφώρια ἐπ' ὤμου, αἱ γυναῖκες ἀνυπόδητοι, μὲ τὰ πασουμάζια τοὺς μέσα εἰς τὸ καλάθι, τὸ ὁποῖον ἐκρέματο ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ἄγκωνός των· τὰ παιδιά τρέχοντα, θορυβοῦντα, ψάχνοντα νὰ εὔρωσι φωλεάς, κυνηγοῦντα εἰς τοὺς θάμνους τῆς πεταλοῦδες, προτρέχοντα, ἢ ἀποπλανώμενα καὶ μένοντα ὀπίσω· πάντοτε ὁ κορυφαῖος τῆς συνοδίης μας, ὁ παπᾶ-Γιακουμῆς, ἴστατο εἰς μέρος τι ἄνωθεν μικροῦ κρημοῦ, παρά τινα χαράδραν, ἐγγὺς συστάδος τινῶν δένδρων, καὶ ἔλεγε δεικνύων μικρὰν πτυχήν τοῦ ἐδάφους:

— Νά, ἐδῶ, ἔς αὐτὴν τὴ γούρνα, ἦσαν τὴν Μυρμηγκαῖνα πεθαμμένη μὲ τ' ἄφρια στὸ στόμα.

Εἶτα ἡ Γερακὴ τῆς Σουσάννας, μία τῶν γυναικῶν τῆς συνοδίης, προσέθετε:

— Ναί· ὡς πόσα χρόνια νὰ εἶνε, παπᾶ;

Ὁ παπᾶς ἔλεγε μίαν χρονολογίαν:

— Ὡς εἰκοσιοκτὼ χρόνια.

Ἀκολουθῶς ἡ Μαλαμῶ τοῦ Παπακωσταντῆ, ἄλλη σύνδοξός μας, ἐπέφερε:

— Κ' εἶχε φαρμακωθῆ μοναχὴ τῆς, ἡ ἄμοιρη! Κάνει νὰ λέμε, Θεὸς σχωρῆσ' τῆνε, παπᾶ;

Ὁ ἱερεὺς ἔκαμνε κίνημα ἀμηχανίας καὶ ἐνδοιασμοῦ, ὡς νὰ ἔλεγεν, «ἔτσι κ' ἔτσι».

Καὶ τέλος συνεπλήρου ἡ Κυρατσούλα τὸ Διοματαράκι, ἄλλη γυνὴ μετέχουσα τῆς ἐκδρομῆς μας:

— Γιατὶ τὴν ἐπιασαν τὴ νύχτα νὰ κάνη μάγια. Ὁ γέρο-Παρθένης εἶπαν πῶς τὴν ἦρε.

Καὶ μετὰ τοῦτο ἐξηκολουθοῦμεν τὸν δρόμον μας.

Ἡ πτωχὴ φαρμακωμένη, ὡς τόσον, ἂν δὲν εἶχαν προσφέρει κόλλυβα εἰς τὴν μνήμην τῆς, καὶ δὲν εἶχαν κάμη συλλείτουργα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τῆς, ἰδοὺ ὅτι εἶχεν ἐκλέξει, ἀκουσίως βέβαια, μίαν τοποθεσίαν διὰ νὰ πέσῃ ν' ἀποθάνῃ τοιαύτην, ὥστε ὁ παπᾶ-Γιακουμῆς πολὺ συχνά, ὅταν ἐξετέλει τὰς τερπνάς ἐκδρομὰς ταύτας διὰ νὰ λειτουργήσῃ—ὑπῆρχον πολλὰ διατηρούμενα παλαιὰ παρεκκλήσια κάτω, εἰς τὸ τέμα τῆς κατωφερείας ἐκεῖνης, ὅπου ἐσώζετο τὸ παλαιὸν ἀκατοίκτητον σήμερον χωρίον—ἰδοὺ ὅτι ἀκουσίως, καὶ ἀνεπισήμως, τὴν ἐμνημόνευε, τὸ πρωί, πρὶν «πάρῃ καιρὸν» ἀκόμα διὰ νὰ προσκομιδῆσῃ. Καὶ ἰδοὺ ὅτι τρεῖς ἐνορίτισσές του, ἡ Γερακὴ τῆς Σουσάννας καὶ ἡ Μαλαμῶ τοῦ Παπακωσταντῆ, καὶ ἡ Κυρατσούλα τὸ Διοματαράκι, συνετέλουν εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦτο, ἡ μία ἀπευθύνουσα χρονολογικὰς ἐρωτήσεις, ὡς νὰ ἤθελε ν' ἀριθμηθῇ τὰ «χρόνια» καὶ τὰ «ξεχώματα» καὶ τὰ ἄλλα ψυχικά, ποῦ δὲν τῆς εἶχαν κάμη, ἡ ἄλλη προσθέτουσα ὅτι εἶχε φαρμακωθῆ μοναχὴ τῆς, καὶ ἡ τρίτη πληροφοροῦσα ὅτι τὴν εἶχαν εὔρη νὰ κάμη μάγια. Ἦτον ὡς νὰ ἐπεθυμοῦσαν νὰ τὴν «ξεκολάσουν», καὶ ὡς νὰ τῆς ἔκαναν συχώρια καὶ κόλλυβα.

Παρῆλθον πολλοὶ χρόνοι, καὶ ὁ γέρο-Παρθένης δὲν ἐζοῦσε πλέον. Ἀλλ' ἤκουσα ἀπὸ τὸν Νικολάκην τοῦ Δανιέλου, τὸν ὕστερον γενόμενον Νήφωνα μοναχόν, ὅστις ἦτον ἀναδεξιμῆς τοῦ μακαρίτου, νὰ διηγητῆ τὴν ἱστορίαν ὅπως τὴν εἶχεν ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ γέρο-Παρθένην τὸν ἴδιον.

Σελήνη ἦτον, μεσάνυχτα. Ὁ γέρο-Παρθένης εἶχεν οἰκίσκον εἰς μίαν ἄκρην τῆς πολί-

χνης, καὶ δίπλα εἰς τὸν οἰκίσκον ἦτον ἓνα χάλασμα ἢ κατάλυμα, καὶ παρέκει ἓνα πηγάδι, καὶ δύο ἀλυγαριές, καὶ ἓνας ἀπήγανος, καὶ δύο ἄλλα δένδρα. Ὁ γέρον εἶχε κοιμηθῆ ἐνωρίς, ὅπως ἐκοιμῶντο τότε οἱ ἄνθρωποι, καὶ εἶχε χορτάσει τὸν ὕπνον. Ἐσηκώθη, ἐφόρεσεν ἓνα βούχο, διότι δροσιὰ καὶ Μάιος ἦτον, καὶ ἐβγήκεν ἐξω ἀπὸ τὸ καλύβι του.

Ἡ νύχτα ὅλη, ὀλοφέγγαρο, νύχτα βαθεῖα. Ἐκοιμᾶτο ὅλη ἡ πλάσις, γυαλισμένη ἀπὸ τὸ φεγγάρι, καθὼς ἡ Νεραΐδα ὅπου πλαγιάζει καὶ καθρεφτίζεται στὴν βρύσιν, βαθεῖα στὰ βέμματα. Γλύκα καὶ δροσιὰ καὶ εὐωδία, ἦχος μυστικὸς ἔβγαίνει ἀπὸ τὰ βουνά, ἀπ' τοὺς λόγγους, ἀπ' τοὺς κήπους τριγύρω. Ὁ γέρο-Παρθένης ἐστάθη καὶ ἐκύτταξε καὶ ἐπόθει κάτι ν' ἀγροικῆσῃ, κάτι ν' ἀπολαύσῃ ἀπ' ὅλην αὐτὴν τὴν γλύκα. Ἀλλὰ δὲν ἠσθάνετο πλέον βαθεῖα. Μόνον ποῦ ἐθαύμαζε νὰ βλέπῃ.

Μόνον μίαν στιγμὴν ἐστάθη· εἶτα ἔκαμε δύο βήματα κατὰ τὸ ἐρείπιον, τὸ κατάλυμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εὕρισκετο ἀριστερά, βορειότερα ἀπὸ τὴν ἰδίαν καλύβην του.

Τὸ κατάλυμα εἶχε δύο τοίχους ὀρθίους ἀκόμη, ἦτον ὑπαίθριον καὶ ἀνώρονον, εἶχε τρίτον τοῖχον μισόν, καὶ ὁ τέταρτος ἔλειπεν ἐξ ὀλοκλήρου. Παρέκαμψε τὸν τοῖχον τὸν μεσημβρινόν, τὸν ἀκέραιον, καὶ διευθύνθη πρὸς τὸ μέρος τοῦ τοίχου τοῦ βορειοῦ, καὶ ἐντελῶς πεσμένου.

Ὅταν ἔφθασεν ἐξωθεν τοῦ τοίχου τοῦ ἀνατολικοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσώζετο κατὰ τὸ ἥμισυ, ἐξ-αφνα τοῦ ἐφάνη ὅτι ἤκουσε μικρὸν ψίθυρον, κάτι ὡς πνοήν. Ἐστάθη καὶ ἐκύτταξε.

Βλέπει διὰ μέσου καὶ ὀπισθεν τοῦ τοίχου του, ὁ ὁποῖος εἰς ὑψηλότερον μέρος ἦτον ὑπὲρ τὸ ἀνάστημα, εἰς δὲ μεσαῖον μέρος ἔφθανεν ἕως τὸ στόμα καὶ τὸν πώγωνα τοῦ γέρο-Παρθένης, βλέπει, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν τοῖχον, καὶ ἴσταντο τρία πρόσωπα.

Ἦσαν γυναῖκες· τρεῖς γυναῖκες γυμναί, ὀλογυμναί. Ὅμοιαι μὲ τὴν προμητόρα Εὐάν, καθ' ὃν χρόνον δὲν εἶχον χρησιμοποιηθῆ ἀκόμη τὰ φύλλα τῆς συκῆς, καὶ δὲν εἶχον ῥαφῆ οἱ δερμάτινοι χιτῶνες. Εἰς τὴν σκιάν τοῦ ἐρείπιου, ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς νυκτός, τὸν περιαργυρούμενον καὶ διατμιζόμενον ἀπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης.

Ἰσταντο ἐκεῖ, καὶ ἐπιπτεν ἡ μία κάτω εἰς τὸ ἔδαφος, σχεδὸν γονυκλινῆς, ἡ ἄλλη μισοσχυμμένη, ἡ τρίτη ὀρθία ἀκόμη. Εὕρισκοντο ὡς εἰς μυστήριον ἐκεῖ.

Δὲν ἦσαν φαντάσματα. Ἦσαν ὀλόσωμοι. Δὲν ἦσαν γυμναί σαρκὸς καὶ ὀστέων, διαφανῆ

«περιπνεύματα» ὅπως ἦσαν γυμναί ἐνδυμάτων. Τί ἤθελαν;

Τί ἐμελέτων, τί ἐπεκαλοῦντο ἄρα, ἀπὸ τὴν ὠχρὰν Ἐκάτην, τὴν μητέρα των, τὴν πλεύσαν ὑψηλὰ εἰς τὸν αἰθέρα, αἱ τρεῖς αὐταὶ ἄπειλοι, ἀναμφίεστοι ἱερεῖαι; Ποίως ἔλεγον ἐπωδάς;

Ἰκέτευον τὴν ὑπέρπλων, τὴν ὑπέρονον ἀργυρὰν Σελήνην, μὲ τὰς μαύρας κηλίδας ἐπάνω τῆς, μὲ τὸν Κάιν τὸν ἀδελφοκτόνον, πλακωμένον τὴν κεφαλὴν ἀπὸ πελώριον βράχον· τὴν ἰκέτευον καὶ τὴν ἐξελιπάρουν, αὐτὴν, ἣτις τόσον ὑψηλὰ βαίνει καὶ τόσον χαμηλὰ βλέπει, νὰ εὐδοκήσῃ, νὰ κατέλθῃ χαμηλότερα, νὰ συγκαταβῆ εἰς τὴν ἀδυναμίαν των, ν' ἀκούσῃ τὰς ἐπωδάς των, νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς εὐχὰς των..

Ἡ μία ἀπλῶς ἐπεθύμει νὰ λύσῃ τὴν μαγείαν ποῦ τῆς εἶχαν κάμη. Εἰς τὸν γάμον τῆς, τὴν ὦραν τῆς ἀλλαγῆς τῶν δακτυλίων, τῆς εἶχαν ἀρίζει τὰ κορίτσια. Ἐγέννα διαρκῶς θήλεα. Πέντε τῆς εἶχαν γεννηθῆ ἕως τώρα, καὶ ἡ γρηές, ποῦ γνωρίζουν ἀπ' αὐτά, ἔλεγαν ὅτι ἐννεὰ ἐμελλε νὰ γεννηθῇ τὸ ὄλον.

Ἡ ἄλλη ἤθελε νὰ βλάβῃ μίαν ἐχθρὰν τῆς, μίαν ποῦ ἐμελέτα κατὰ δι' αὐτὴν, καὶ τὴν ἀπειλοῦσε, μὲ τὰ μάγια, νὰ τὴν ἐξολοθρεύσῃ, αὐτὴν καὶ τὸν ἄνδρα τῆς καὶ τὰ παιδιά τῆς. Ἀπεφάσισε καὶ αὐτὴ νὰ διδαχθῆ τὰς μαγικὰς τέχνας, ἀμυνομένη διὰ ν' ἀποδώσῃ τὰ ἴσα. Ἡ μαγεία διὰ τῆς μαγείας λύεται.

Ἡ τρίτη, ὦ! δὲν ἤθελε νὰ εἶπῃ τί ἐπεθύμει. Ἴσως εἶχε μνηστῆρα, ἢ ἐραστήν, ὅστις δυνατὸν νὰ ἦτο καὶ μνηστήρ, πιθανὸν νὰ ἐγένετο καὶ σύζυγος, πλὴν φεῦ! δὲν τὴν ἠγάπα πλέον· ἐκύτταζεν ἄλλοῦ, τοῦ εἶχαν χαλάσῃ τὰ μυαλὰ ἄλλαι γυναῖκες. Καὶ αὐτὴ ἐπροσπάθει νὰ κατασκευάσῃ φίλτρα ὑπὸ τὸ φέγγος τὸ μελιχρόν, τῆ βοθηεῖα τῆς εὐμενοῦς Ἐκάτης, διὰ νὰ τοῦ γυρίσῃ τὰ μυαλὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς. «Αἱ δὲ μὴ φιλεῖ, ταχέως φυλάσει». Ὑἄλλε, γλυκεῖα Σαπφώ, παρηγόρει τὰς ὀμοφύλους σου.

Καὶ ἐπιπτον ὄλαι, καὶ ἐμελέτων, καὶ ἐψιθύριζον, καὶ ἐμελπον μὲ προεῖαν φωνὴν τὰς ἐπικλήσεις καὶ τὰς ἐπωδάς των, εἰς μυστηριώδη γλῶσσαν τὴν ὅποιαν οὐδεὶς ποιητῆς δύναται νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ οὐδεὶς μουσικὸς δύναται νὰ σημαδογραφήσῃ.

Ἴλεως, Ἴλεως γενοῦ αὐταῖς, καλὴ Ἐκάτη! Ἴλεως, τὴν νύκτα ταύτην, ἀλλ' ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Κρίσεως;

Ὁ γέρο-Παρθένης, φιλόθησκος ἄνθρωπος, ὅστις ἀνεγίνωσκε καὶ ἔφαλλε ἐπ' ἐκκλησίας,

είδεν, εξέστη, κατεπλάγη. Ἀφῆκε, πεπνιγμένην κραυγήν.

Καταρχῆς τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦσαν φαντάσματα. Μετὰ τὸ δεύτερον βλέμμα ἐνόησεν ὅτι ἦσαν μάγισσαι.

Ἐδοκίμασε ν' ἀποσεισῆ τὴν κεραυνοβόλον νάρκην, ν' ἀποτινάξῃ τὸν ἐγρηγορότα ἐφιάλτην, νὰ κινήσῃ τὰς μολυβδίνους κνήμας, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν οἰκίσκον του.

Ἄλλ' ἦτον ἀργά. Ἡ βραχυεὶα κραυγὴ του εἶχεν ἀκουσθῆ εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὸ σκότος. Ἡ μία ἐκ τῶν μαγισσῶν, ἡ ἀντικρύζουσα αὐτόν, τὸν εἶδε, καὶ ἔνευσεν εἰς τὰς ἄλλας.

Καὶ αἱ τρεῖς ἔκαμαν ἄτακτον κίνημα. Ἰσως ἐζήτησαν νὰ φύγουν, νὰ κρύψουν τὴν στίλβουσαν γυμνότητά των, ἀπὸ τοῦ φέγγους τῆς σελήνης, τὸ ὅποιον προσέθετε τὴν λευκὴν ὄχραν του εἰς τὸν χρωτὰ των. Πλὴν ὁ γέρο-Παρθένης τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐχυμοῦσαν ἐπάνω του καὶ αἱ τρεῖς νὰ τὸν πνίσουν.

Τότε χωρὶς νὰ σκεφθῆ περίτρομος, λυθείσης τῆς γλώσσης του, ἐφώνησε :

— Σὰς εἶδα, σὰς ἐγνώρισα, παληόστριγγες, μάγισσες ! Σὰς γνωρίζω... Αὔριο θὰ σὰς μαρτυρήσω στοὺς ἄντρες σας !...

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐψεύδετο, ἐξ ἀνάγκης, ἀπὸ τὸν φόβον του καὶ καμμίαν ἐκ τῶν τριῶν δὲν εἶχε γνωρίσει· ἡ δὲ φωνὴ ἐξήλθε μὲ φοβικὴν σπασμὸν τῆς σιαγόνης καὶ τοῦ στόματος.

Αἱ τρεῖς μάγισσαι τὰ ἔχασαν. Ἐν τῷ μεταξῷ, ὁ γέρο-Παρθένης ἠμπόρεσε ν' ἀνακτήσῃ τὴν χρῆσιν τῶν ποδῶν του, καὶ πηδῶν, καὶ παραπαιῶν, μὲ θόρυβον τόσον τῶν κνημῶν, ὡς νὰ ἦσαν ζυλιασμένοι αὐταί. ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης του, ἐπήδησε μέσα, σχεδὸν χλωρός, κ' ἐμανδάλωσε τὴν θύραν μὲ βαρὺν κρότον.

Τὴν ἐπαύριον, ἡ Μυρμήγκαινα, νεκρὰ σύζυγος καὶ μήτηρ τέκνων, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἔλειπεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν της. Οἱ οἰκετοὶ της τὴν ἐζητοῦσαν παντοῦ, ἀλλὰ δὲν τὴν εὗρισκαν. Τὴν ἄλλην ἡμέραν εὗρέθη τὸ πτώμα της εἰς τὸν κατηφορικὸν ἐκείνον δρόμον πρὸς τὸ Παλαιὸν χωρίον, ἐντὸς τῆς μικρᾶς χαράδρας, ὑπὸ τὰ δένδρα.

Φαίνεται ὅτι εἶχε λάβῃ τὸ φάρμακον εἰς τὴν πολίχνην, κ' ἐκίνησε νὰ υπάγῃ εἰς τὸν δρόμον πρὸς τὸ Παλαιὸν Χωρίον, ὅπου τὴν εἴλκυον αἱ ἀκαμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας της, ἴσως καὶ διότι ἐφοβεῖτο νὰ συναντήσῃ ἀνθρώπους. Ἐφαντάζετο ὅτι τὴν ἐδακτυλοδεικτοῦσαν ὄλοι πρὸς ἀλλήλους. Καθ' ὁδὸν τὸ δηλητήριον ἐνήργησε, καὶ τὴν ἔρριψε νεκρὰν εἰς τὴν χαράδραν.

Μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ πτώματος τῆς γυναίκος, διεσπάρησαν ἀνὰ τὴν πολίχνην ἀόριστοι φῆμαι, ὅτι τρεῖς μάγισσαι εἶχον ἀνακαλυφθῆ ποιῶσαι μαγείας, πρὸς τὸ φέγγος τῆς σελήνης, τὴν νύκτα.

Ὁ γέρο-Παρθένης τὰς εἶχεν εὔρη, ἔλεγαν. Ποῖαι ἦσαν ;

Κατὰ τοὺς μὲν, ἡ μία τούτων ἦτον ἡ Μυρμήγκαινα, ἡ ἄλλη ἡ Γούσκαινα, καὶ ἡ τρίτη ἡ Ἀσημίνα ἡ Μαυβατοῦ. Κατὰ τοὺς δὲ ἡ μία ἦτον ἡ Μυρμήγκαινα, ἡ ἄλλη ἡ Μαυρουδίτσα, καὶ ἡ τρίτη ἡ Καψούραινα. Κατ' ἄλλους πάλιν, πρώτη ἦτο πάντοτε ἡ Μυρμήγκαινα, δευτέρα ἡ Λιολιώτα, καὶ τρίτη ἡ Πουλαροῦ.

Φαίνεται, ὡς εἰκός, ὅτι ὁ γέρο-Παρθένης, περίτρομος, καθὼς ἦτον, διηγήθη τὸ ὄραμα ἀμέσως, τὴν νύκτα ἐκείνην, εἰς τὴν γυναῖκα του. Ὅπως καὶ ἂν ἔγῃ, αἱ δύο ἄλλαι, ὅποια καὶ ἂν ἦσαν, ἐπὶ ἡμέρας ἀκόμη θὰ εἶχον τὸν φόβον ὕστερον βλέπουσαι ὅτι οἱ σύζυγοί των δὲν ταῖς ἔκοπτον τὸν λαιμόν, οὔτε τὰς ἐκυνηγοῦσαν μὲ τὸν μπαλτά, ἡσύχασαν.

Ἐν τούτοις ἄδηλον εἶνε τί ἐσκέπτοντο καθ' ἑαυτὰς. Μόνον ἐν ἀόρατον οὖς τὰς ἤκουσε ποῦ ἔλεγαν ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην :

— Καλὰ ἔκαμε καὶ φαρμακώθηκε· τόσο φοβητάρια ποῦ ἦτον, θὰ μὰς ἐπρόδωκε κι' ἐμὰς.

— Κι' ἔνα ἄλλο, προσέθηκεν ἡ ἄλλη· ὁ γέρο-Παρθένης τώρα, καὶ νὰ μὰς ζέσῃ, ἐπειδὴς ἡ ἄλλη πῆγε ἀδικοθάνατη, θὰ φοβᾶται νὰ μὰς μαρτυρήσῃ.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ πρώτη· μὰ νὰ σοῦ πῶ, δὲν πιστεύω νὰ μὰς ἐγνώρισε !

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΩΝ ΙΝΔΩΝ

Δ'.

Φυσικὰ ἐὰν οἱ Βραχμᾶνες ἀφήσουν νὰ κλονισθοῦν αἱ θρησκευτικαὶ αὐταὶ πεποιθήσεις, τὸ γόητρόν των καταστρέφεται καὶ ἀπὸ παντοκράτορας θὰ μεταβληθοῦν εἰς παρασίτους ἐκτελεστάς τῶν θρησκευτικῶν τύπων. Τώρα μάλιστα μὲ τοὺς ζένους κατακτητὰς οἱ κίνδυνοι αὐξάνουν καθ' ἡμέραν, περισσότερον μὲν ἀπὸ μέρους τῶν μουσουλμάνων, οἱ ὅποιοι ἀπειλήσαν μὲ καύσιμον τὸν βραχμᾶνα, ὅστις θὰ ἐτόλμα νὰ καύσῃ γυναῖκα, ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους, οἱ ὅποιοι ἴσως ἀδιαφοροῦν κάπως διότι διὰ τῶν βιαίων αὐτῶν θανάτων ἐλαττοῦνται οἱ ἐγγῶροι πληθυσμοί.

Εἰς τὰς δύο τάξεις τῶν Σουδρᾶ καὶ τῶν

Σίβα, ὅπου οἱ νεκροὶ δὲν καίονται, ἀλλὰ θάπτονται, ὑπάρχουν γυναῖκες, αἱ ὅποια ἔχουν τὸν ἠρωισμόν νὰ θάπτονται ζωνταναὶ μὲ τοὺς νεκροὺς ἄνδρας των.

Μία μόνον περίστασις ἐπιβάλλει εἰς τὴν χήραν νὰ ζήσῃ. Ἐὰν ἔγῃ μικρὰ παιδιὰ καὶ δὲν ἔγῃ τὰ μέσα, ὅπως οἱ συγγενεῖς ἀναλάβουν τὴν φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς των. Τότε θὰ ζήσῃ διὰ νὰ ἐργασθῇ καὶ μεγαλώσῃ τὰ παιδιὰ της.

Οἱ Βραχμᾶνες ἔνα πρᾶγμα ἐπιδιώκουν μὲ τὴν νομοθεσίαν των νὰ ἔχουν πάντοτε μὲ τὸ μέρος των τὴν δύναμιν. Καὶ οἱ ἄνδρες, τῶν ὁποίων ὄλαι αἱ ἀδυναμίαι καὶ ὄλα τὰ πάθη ἱκανοποιοῦνται μὲ τὴν νομοθεσίαν αὐτὴν δὲν ἔχουν κανένα λόγον νὰ μὴν εἶναι ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν κληρον.

Εἰς αὐτοὺς συμβαίνει τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς μὲ τὸν κληρον τῶν χριστιανικῶν δογμάτων, τὰ ὅποια μετεχειρίσθησαν τὴν γυναῖκα ὡς τὴν κυριωτέραν αὐτῶν δύναμιν. Τοῦτο πρέπει ἴσως νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἐπικῆς ἐποχῆς ἀπόλυτον ἰσότητά τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ εἰς τὸ ἐνεργὸν μέρος ὅπου αἱ γυναῖκες ἐλάμβαναν καὶ ὡς ἱερεῖαι καὶ ὡς θεαὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὀλύμπου, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν Βέδα. Μόνον αὐταὶ ὡς ἀγνότεραι τοῦ ἀνδρὸς ἐδικαιοῦντο νὰ ἀπευθύνουν προεσχὰς πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ μόνον αὐταὶ νὰ προσφέρουν δῶρα εἰς τὸ θυσιαστήριον.

Ἡ θεοκρατικὴ λοιπὸν ἐποχὴ μαζὶ μὲ τὰς νέας περὶ θρησκείας ἀρχὰς ἐπεζήτησε τὸν ἐξουτελισμὸν καὶ τὴν μειωσιν τῆς γυναικὸς, ὅπως συνέβη καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας καὶ εἰς ἄλλους μεγάλους λαοὺς τοῦ παρελθόντος.

Ἀπὸ τοὺς κατὰ καιροὺς συγγραφεῖς τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Ἰνδιῶν ἔχει κατὰ διαφόρους τρόπους χαρακτηρισθῆ ἡ ἀρχὴ τῆς συνήθειας τοῦ νὰ καίεται ἡ ζωντανὴ σύζυγος μὲ τὸν νεκρὸν τοῦ συζύγου της.

Καὶ ἄλλοι μὲν παραδέχονται τὴν θεωρίαν τῶν Βραχμάνων, καθ' ἣν οἱ σύζυγοι ἐνωμένοι διὰ τὴν αἰωνιότητά δὲν πρέπει νὰ χωρίζονται οὔτε ἀπὸ τὸν θάνατον. Ἡ θεωρία αὕτη εἰσῆχθη καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν ἀπὸ τὸν πνευματιστὴν Abert, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ κίρσις ὀνομάσθη ἡ τῶν πνευματικῶν συζύγων Spirituals Wives καὶ διεδόθη πολὺ, ἰδίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν ὁ γάμος δὲν εἶναι μόνον φυσικός, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ εἶναι καὶ πνευματικός καὶ νὰ ἐνώνῃ τὰς ψυχὰς τῶν συζύγων εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην αἱ χῆραι δὲν ἀποθνήσκουν, μένουσιν ὅμως προση-

λωμένοι μετὰ θάνατον εἰς τὴν ἀγάπην τῶν συζύγων των.

Ἡ Ἰνδὴ χήρα ἐξουτελισμένη, ὅπως εἶναι εἰς τὴν ζωὴν, προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ ἀμέσως, διὰ νὰ συνεχίσῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀνδρὸς της ζωὴν τιμημένην εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Κατὰ τὸν Διόδωρον ὅμως τὸν Σικελιώτην, εἰς τὸ βιβλίον του περὶ κατακτήσεως τῶν Ἰνδιῶν ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον διδεται διάφορος ἐντελὴς ἐξήγησις τοῦ σκληροῦ αὐτοῦ ἐθίμου : Διηγεῖται ὅτι, μία σύζυγος ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Καθηκῆν ἐδηλητηρίασε τὸν ἄνδρα της καὶ κατεδικάσθη νὰ καῖ εἰς τὴν ἰδίαν μὲ αὐτὸν πυρᾶν. Ἐπειδὴ δὲ φαίνεται τοιαῦτα κρούσματα δὲν ἦσαν σπάνια, ἔνεκα τοῦ ἐθίμου τοῦ νὰ ὑπανδρεύουν τὰς γυναῖκας ἀπὸ ὀκτῶ ἐτῶν μὲ ἄνδρας γέροντας, οἱ Βραχμᾶνες, οἱ ὅποιοι ὡς ὄλων τῶν φυλῶν οἱ ἱερεῖς ὑπεβίβαζαν τὴν γυναῖκα, ἐσκέφθησαν νὰ στρεβλώσουν τὸ ἄθρον ἐκείνου τοῦ Μανοῦ, καταδικάζοντες τὴν χήραν εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον.

Φαίνεται ὅτι ἡ συνήθεια αὕτη περιορίσθη εἰς ὀρισμένους φυλὰς καὶ ἐπαρχίας, βεβαίως δὲ οὔτε εἰς τὸ παρελθόν, οὔτε τώρα δὲν εἰσῆχθη παντοῦ, ἀλλ' οὔτε ὑπῆρξεν ὑποχρεωτικόν. Ἀπλῶς ἡ θεοκρατία κατῆρτισε μὲ τοιοῦτον τρόπον τὸ περιβάλλον τῆς γυναικὸς καὶ ἔστρεψε τὸ πνεῦμά της πρὸς τὴν ἰδέαν αὐτὴν μὲ τὴν ἐπιτηδεϊότητα, ὥστε νὰ γενικευθῇ ἡ συνήθεια ὅπως καὶ ἐγενικεύθη.

Φαίνεται ὅτι οἱ Βραχμᾶνες δὲν ἐθεώρησαν ἀναγκαίαν τὴν πνευματικὴν αὐτὴν ἔνωσιν τῶν ἀνδρῶν διὰ τῆς θυσίας τοῦ πυρός. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς κανένα ἄνδρα, τοῦ ὁποίου ἡ γυναῖκα ἀποθνήσκει, δὲν ἐπιβάλλεται νὰ καῖ ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ὅπου καίεται τὸ πτώμα τῆς νεκρᾶς συζύγου του.

Κανονίζεται μάλιστα ἡ κατόπιν ζωῆτος διὰ νέου γάμου, ἀφοῦ ἀποδώσῃ εἰς τὴν γυναῖκά του τὰ τελευταῖα θρησκευτικὰ καθήκοντα καὶ τὴν καύσῃ εἰς πυρᾶν ἀπὸ ἀρωματισμένα ξύλα, στολισμένην μὲ τὰ πολυτιμότερα της πράγματα.

Ἡ διάταξις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ἀρχικῶς οἱ Ἰνδοὶ ἦσαν μονόγαμοι. Ἀργότερα ὅμως οἱ Βραχμᾶνες καὶ διότι ἐθεωροῦσαν βαρὺ νὰ περνοῦν ὀλόκληρον τὴν ζωὴν των μὲ τὴν ἰδίαν γυναῖκα καὶ διότι ἠθέλησαν νὰ περιποιηθοῦν τοὺς ἄνδρας τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἐπέτρεψαν τὴν πολυγαμίαν. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ γυναῖκες τῆς ἰδικῆς των τάξεως ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλισθοῦν, οἱ Βραχμᾶνες ὄρισαν τὰ τῶν γάμων των ὡς ἐξῆς : Τὰ παιδιὰ τῆς μητρὸς τοῦ γένους τῶν Βραχμάνων κληρονομοῦν μόνον τὸν τί-

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ
ὁ νομοθέτης τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας

τλον τοῦ πατρός, ἐνῶ τὰ ἄλλα ἀνήκουν εἰς τὴν κοινωνικὴν τάξιν τῆς μητρός των. Ἐὰν δὲ ὁ Βραχμάνος ἔχει περιουσίαν καὶ παιδιὰ ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς σύζυγους διαφόρων τάξεων, τότε τὰ παιδιὰ τῆς γυναικὸς τῆς τάξεώς των κληρονομοῦν τέσσαρα μερίδια, τῆς τάξεως τῶν Ζατρία τρία, τῶν ἐμπόρων δύο καὶ τῶν θητῶν ἓνα. Ἐὰν δὲ ὁ Βραχμάνος προσφέρῃ δῶρα εἰς τὰς εἰς ἄλλων κοινωνικῶν τάξεων σύζυγους του καὶ αὐτὰ ἀποθάνουν χωρὶς παιδιὰ, τότε τὰ πρὸς αὐτὰς δωρηθέντα κληρονομοῦνται ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς σύζυγου τῆς Βραχμανικῆς τάξεως. Ἐνῶ ἐὰν βραχμανὶς ἀποθάνῃ, τότε τὰ ἰδικὰ τῆς δῶρα ὡς καὶ τὴν περιουσίαν τῆς κληρονομεῖ ἡ μητέρα τῆς καὶ ἐὰν δὲν ἔχῃ μητέρα ἢ μητέρα τοῦ σύζυγου τῆς. Ποτὲ τὰ παιδιὰ ἄλλης γυναικὸς.

Εἰς τὰς Ἰνδίας ἀγαμία δὲν ἐπιτρέπεται. Ὁ μὴ νυφεύμενος ἄνδρας οφείλει νὰ ἀποσυρθῇ εἰς μοναστήρι, διότι ἄλλως δὲν ἔχει καμμίαν θέσιν εἰς τὴν κοινωνίαν. Τὰ κορίτσια τὰ ὁποῖα δὲν ἐμνηστεύθησαν ἕως ὀκτώ ἐτῶν θεωροῦνται στιγματισμένα καὶ περιφρονοῦνται συνήθως.

Κατὰ τὸν κώδικα τοῦ Μανου, ἡ μητέρα ἐγίνετο κηδεμὼν τῶν τέκνων τῆς. Ἔχανεν ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς κηδεμονίας, ἐὰν ὑπανδρεύετο καὶ πάλιν χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου.

Προκειμένου περὶ τοῦ συνενόχου τῆς προδούτρίας σύζυγου ἢ τοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀθετοῦσε δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν γάμου, ἢ διέφθειρε κόρη

ἔστω καὶ τῆς κατωτάτης τάξεως, ὁ κώδιξ τοῦ Μανου εἶναι ἀνηλεῆς.

Οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἐστιγματίζοντο μὲ πυρωμένον σίδηρον ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἀπεδιώκοντο ἀπὸ τὴν τάξιν καὶ τὴν φυλὴν των, ἐγκατελείποντο ἀπὸ τὰς γυναῖκας των ἐὰν ἦσαν νυμφευμένοι, ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς των. Ἐγίνοντο παρία. Κανεῖς οὔτε ἔτρωγεν, οὔτε ἔπινε μαζὺ των, ἀλλ' οὔτε ὠμιλοῦσεν ἢ εἰργάζετο ὅ,τι δήποτε. Καμμία γυναῖκα οὔτε τῶν κατωτάτων τάξεων δὲν τὸν ἐδέχετο ὡς σύζυγον. Μὲ τὰς αὐτὰς ποινὰς ἐτιμωρεῖτο ὁ ἄνδρας ὁ ζῶν ὡς σύζυγος μὲ τὴν γυναῖκα του ἐφ' ὅσον αὕτη ἐθήλαζεν. Ἡ μητέρα τροφὸς ἔκαμνε τάξιμον ἀγνότητος, ὑπὸ φόβου νέας συλλήψεως καὶ συνεπῶς ἀδυναμίας νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ τρέφῃ τὸ μικρὸν τῆς μὲ τὸ μητρικόν της γάλα.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ὑπόσχεσις γάμου ἐκ μέρους τοῦ νέου ἔπρεπε νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἓνα τρυπημένον νόμισμα, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ταλὺ καὶ κατεῖχε τὴν θέσιν τοῦ ἀρραβῶνος. Ὁ νέος ὁ ὁποῖος ἐκρεμοῦσε τὸ ταλὺ αὐτὸ εἰς τὸν λαιμὸν τῆς ἀγαπημένης του, ἔστω καὶ ἂν αὕτη ἀνῆκεν εἰς τὴν πλέον ἐξευτελισμένην τάξιν τῶν χορευτριῶν καὶ τῶν αἰοιδῶν, ὑπεχρεοῦτο νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἐὰν ὅμως ἡ κόρη ἐθεωρεῖτο ἔχουσα καὶ ἄλλον ἐραστὴν, τότε ὁ μνηστήρ ἀπηλλάσσεται, ἐὰν ἀπεδείκνυε τοῦτο δι' ἀξιοπίστων μαρτύρων.

Ἡ νομοθεσία ἐν τούτοις τοῦ Μανου πρὶν νὰ στρεβλωθῇ ἀπὸ τοὺς Βραχμάνους ἦτο πολὺ δικαιότερα πρὸς τὰς γυναῖκας, τὰς ὁποῖας λέγει ἡ Ἰνδικὴ ποίησις ὅτι δὲν πρέπει νὰ κτυποῦν οὔτε μὲ ἓνα πέταλον ῥόδου. Οἱ νόμοι οἱ κανονίζοντες τότε τὰ τοῦ γάμου, καθαρῶς πολιτικοὶ, ἦσαν λογικώτεροι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους νόμους καὶ πολὺ πλέον προστατευτικοὶ διὰ τὰς γυναῖκας. Ὁ Ἰνδικὸς αὐτὸς κώδιξ ἐγράφη πρὸ τεσσάρων ἀκριβῶς χιλιᾶδων ἐτῶν. Οἱ σύγχρονοι νομοθέται θὰ ἔκαμναν καλὰ νὰ τὸν συμβουλευώμεν ἐνίοτε.

Ὁ σύζυγος ἐξησφάλιζε μὲ ὀρισμένην προῖκα τὴν γυναῖκα του, ὅπως τῆς χρησιμεύσῃ ἐὰν αὐτὸς ἀπέθνησκε πρὸ αὐτῆς.

Οἱ σημερινοὶ σύζυγοι δικαιοῦνται, κατὰ τοὺς σημερινούς ἐλαστικούς περὶ διαχειρίσεως τῆς προικὸς νόμους, νὰ σπαταλοῦν αὐτὴν τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς, τὴν ὁποίαν ἀποθνήσκοντες ἀφίνουν χωρὶς ψωμί εἰς τοὺς πέντε δρόμους.

(Ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τῆς Γυναικὸς τῆς κ. Κ. Παρρέν)

ΣΑΡΑΚΟΣΤΙΝΟΝ ΓΕΥΜΑ ΚΑΛΟΓΗΡΩΝ ΜΟΝΗΣ ΧΙΟΥ

(Φωτογραφία τῆς ἐρασιτέχνιδος κ. Στεφάνου Φωτιάδου)

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Τέτοια μέρα σήμερα
Κάτου στήν πατρίδα
Μὲ βαθειὰ κατάνυξη
Καὶ γλυκειὰν ἐλπίδα

Λένε τοὺς «Χαιρετισμούς».
Μέσ' στήν ξενιτεία μας,
Πόσο τὴ στερούμαστε
Τὴν γλυκειὰ ἐκκλησιά μας.

Σὰν τοὺς πρώτους Χριστιανούς
Νύχτα τοῦ χειμῶνα
Μαξεύμαστε σιγὰ
Μπρὸς σὲ μιὰν εἰκόνα . .

Κ' εἶναι ἡ δόλια μας καρδιά
Λύπες φορτωμένη,
Καὶ σὲ χρόνια ἀγύριστα
Κάθε νοῦς πηγαίνει.

«Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε».
Μέσα στήν καρδιά μας
Τὴν πατρίδα ἐνώσαμε
Μὲ τὴν ἐκκλησιά μας.

Γέμισαν τὰ μάτια μας
Καὶ στὰ τελευταῖα
Τὸ σταυρὸ φιλήσαμε
Πάνου στὴ σημαία.

Γενεὴ

Μέλπω

ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ ΜΕΛΕΤΗ

B'.

Εἰς τὴν Εὐρώπην τοῦ 18 αἰῶνος ἡ τεχνολογία τοῦ ῥωμαντισμοῦ ἦτο φυσική, ἐφευρεθεῖσα ἐναντίον τοῦ κλασικισμοῦ. Ὁ Λέσκιγ ἐξεφώνησε τὸ διάσημον ἐκεῖνο : Ποῖος θὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους ; Καὶ μετὰ τὴν «Αἰμιλίαν Γαλόττην» κατὰ τὸ 1772 ἴδρυσεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου ἰδεώδους τὸ σύγχρονον γερμανικὸν ἰδεῶδες. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁσαύτως τὸ ἔργον τοῦ Ῥίχαρδσον συνεπλήρωσεν ὁ Βύρων καὶ ὁ Χέλλει καὶ ἀργότερον εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ Γκαίτε καὶ ὁ Σίλλερ ἔδωκαν τὰ ὑποδείγματα τοῦ «Γουλιέλμου Τέλλου» καὶ τοῦ «Ἄσματος τῆς καμπάνας». Ὁ ρωμαντισμὸς ἠνύοιεν παρὰ πάντα ἄλλον τὸν λυρισμὸν, διότι ἀνέλυε κυρίως τὸ ἐσωτερικὸν ἐγὼ τοῦ ποιητοῦ. Ὅταν δὲ μετεδόθη εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τοῦ Διδερότου καὶ τοῦ Σατωβριάνδου, παρουσιάσθη τότε ἡμεγαλοφυΐα τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ἡ ὁποία εἰς τὰς «Ὠδὰς» του ἀπεκρυστάλλωσε τὸν ῥωμαντισμὸν καὶ κατέστησεν αὐτὸν παγκόσμιον.

Παρασύρθη λοιπὸν καὶ ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἀπὸ τὸν ξένον μαγνήτην. Καὶ ὁ Παναγιώτης Σοῦτσος περιπλανᾷ τὸν Ὀδοιπόρον του, ὁ Δημήτριος Παπαρηγόπουλος ἀφίνει μελωδικούς στεναγμούς, ὁ Σπυρίδων Βασιλειάδης ρυθμίζει μίαν ὠραίαν ποιήσιν εἰς καλλιτεχνικὰς στροφὰς καὶ ὑπεράνω ὄλων αὐτῶν στέκεται περιφανῆς ῥωμαντικὸς μας ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος. Μόνος ὁ Βαλαωρίτης ἐνόησε τοῦ Σολωμοῦ τὸν ἐθνικὸν δρόμον καὶ ὁ Ζαλοκώστας ἠκολούθησε πολλάκις τὰ ἴχνη του. Εἰς τὰς Ἀθήνας τότε ὁ Ῥαγκαβῆς ἐδέσποζε μετὰ τὴν θαναστὴν πολυγλωσσίαν του· ὁ Ἄγγελος Βλάχος ὑπεχώρει μὲν εἰς τὰς ποιήσεις, ἀλλ' ἐζήτησε νὰ ἐπιβληθῇ ἡ πολυμαθεία του καὶ μόνος ὁ φοβερὸς κριτικὸς τοῦ Ἐμμανουὴλ Ροῖδου κατεκρημάτιζε τὰς φιλοδοξίας ὄλων τούτων.

Ὁ Ῥαγκαβῆς μετέφρασε τότε τὴν Ὀδύσειαν μεταφῶρον τὸ δακτυλικὸν ἑξάμετρον εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν καὶ ὁ Βικέλλας μετέφρασε τὸ γράμμα Z, ἵνα δείξῃ τὴν ὁμοιότητα τῶν ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου πρὸς τὰ δημώδη ἄσματα. Συντελέσθη δὲ τότε μετὰ ὁμολογουμένως καλλιτεχνικὴν ἰδιοφυΐαν ἡ καθαρεύουσα γλῶσσα μετὰ ὠραίαν μουσικὴν καὶ μετὰ ὠραῖον ῥυθμὸν, ὅστις ἐθέλει καὶ θέλει ἀκόμη τὰς ἀκοάς μας.

Ἄλλ' ἡ βαρεῖα μορφή της ἡ δύσπλαστος καὶ ὁ δεσμευμένος τεχνικὸς τύπος δὲν ἀνταπε-

κρίνεται εἰς τοῦ λαοῦ τὰ σπλάγγνα. Ὁ καταπέλτης τοῦ Ροῖδου ἐπιπτε καὶ πάλιν. Πῶς εἶναι καλλιτέχνημα, ἔλεγεν, ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου κατὰ τὴν ὥραν τῆς συλλήψεως δὲν συνεννοῦται πληρέστατα μετὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πλήθους, ὅταν τὸ θαυμάζῃ ; Ποῦ εἶναι ἡ διαφάνεια τῆς γλώσσης, ὥστε νὰ χάνεται πᾶσα λέξις καὶ νὰ φαίνεται γυμνὸν καὶ ζωντανὸν τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον κρύπτει ; Καὶ εἶχε δίκαιον ! Ποτὲ ὁ ὕγιης στόμαχος, οἱ ὕγιεις νεφροὶ δὲν ἐνθυμίζουσι τὴν ὑπαρξίν των. Καὶ ποτὲ ἡ λέξις δὲν πρέπει νὰ εἶναι αἰσθητὴ καὶ ἡ φράσις νὰ σταματᾷ τὴν εἰκόνα. Τὸ μάρμαρον πρέπει νὰ χάνῃ τὴν ὑπαρξίν του, ὅταν γίνεται Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ παρίστανῃ μόνον, χωρὶς νὰ παρίσταται.

Τὸ ἐθνικὸν δράμα ἐπεξητήθη ἰδιαιτέρως κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Οἱ ποιητικοὶ διαγωνισμοὶ ἔφεραν εἰς φῶς σειρὰν δραμάτων, τὰ ὁποῖα καθρεπτίζουν ἄλλοτε σαιξπηρισμὸν καὶ ἄλλοτε ῥωμαντισμὸν μετὰ ὅλην τὴν ἀδυναμίαν τῆς δραματοποιίας του. Ἡ ξενικὴ μίμησις ἐματαιῶνε κατὰ φιλοπατρίδα πόθον. Καὶ προήλθον εἰς τὸ μέσον ὁ Στράτος ὁ Καλοπίχειρος τοῦ Κουμανούδη, οἱ Κυψελίδαι καὶ ἡ Μερόπη τοῦ Βερναρδάκη, τὸ Τίρι—Λίρι καὶ ἡ Χίος τοῦ Ὁρφανίδου, ἡ Γαλάτεια τοῦ Βασιλειάδου, ἡ Παραμονὴ τοῦ Ῥαγκαβῆ καὶ ἄλλα ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως ὠραῖα ἔργα. Ἄλλ' ὁ σαρκασμὸς τοῦ Ροῖδου ἐξελεύριζε ὅλας αὐτὰς τὰς προσπαθείας. Εἰς ὅλους ἐφώναζε δυνατὰ, ὅτι δὲν λέγουσι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὰ ἔργα των δὲν εἶναι ἀληθινά !

Καὶ εἶχεν αὐτὸς δίκαιον. Ἡ τέχνη, κύριοι, ἔχει μίαν ἀπὸ τὰς βάσεις της τὴν ἀλήθειαν. Διὰ νὰ εἶναι τὸ ἔργον ὠραῖον, πρέπει νὰ εἶναι ἀληθινόν. Πρέπει δηλ. ἡ τέχνη νὰ ἐπιζητήσῃ καὶ νὰ εὑρῇ ὅλας ἐκείνας τὰς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι διεγείρουσι τὸ ὠραῖον. Διότι κατὰ ὠραῖον σπινθηροβολεῖ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ καθῆκον τοῦ καλλιτέχνου εἶναι νὰ ἀκολουθῇ μετὰ πάθος τὰ ἴχνη τῆς φύσεως καὶ νὰ ἀντιγράψῃ τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ μέχρι τῆς ἐσωτάτης σφραγίδος, τὴν ὁποῖαν ἐκεῖνος ἐχάραξεν εἰς τὴν φύσιν. Ὅ, τι ἔκαμεν ὁ Θεὸς εἶναι ὠραῖον καὶ ὅ, τι διδάσκει ἡ φύσις εἶναι ἀληθινόν. Παραβάτε τὴν τὰς ποιήσεις τῶν ποιητῶν μας πρὸς τὰς γενικὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ ὁμολογήσατε, ὅτι ὅλοι οἱ ὠραῖοι ἐκεῖνοι στίχοι τῶν ποιητῶν μας, ὅλος ἐκεῖνος ὁ ἁρμονικὸς ρυθμὸς τῆς παραστάσεώς των ἦτο ξένος. Δὲν ἦτο διόλου ὁ καθρέπτης τοῦ γένους των, οὔτε ἡ χαρὰ του, οὔτε ὁ στεναγμὸς του, οὔτε τὰ ὄνειρά του. Ἦτο ξένος. Φαντάζεσθε ἕνα μικρὸ παιδάκι νὰ σᾶς

ὁμιλῇ μελάγρολα καὶ νὰ πλάττῃ μαύρας καὶ ἀπατηλὰς ἐλπίδας καὶ πόθους ἀγνώστους, τοὺς ὁποῖους δὲν εἰμπορεῖ νὰ συλλάβῃ ; Τοιαύτην ἠλικίαν εἶχε τὸ ἔθνος ἡσαῦτα ἔφαλλαν οἱ ποιηταὶ του. Πῶς λοιπὸν ἦσαν ἐθνικοὶ καὶ καὶ πῶς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ἄσμα των ἦτο ἡ ψυχὴ τοῦ ἔθνους εἰς μικρογραφίαν ;

(Ἀπὸ τὰς εἰκόνας τοῦ κ. Βασιλειάδου)

ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΥΑ ΝΙΚΗΤΡΙΑ

(Βραβευμένον ἔργον τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας)

— Περίμενέ με, εἶπεν ὁ Λέλο εἰς ἕνα ἀπὸ τοὺς φίλους του, θὰ σὲ συνοδεύσω ἕως εἰς τὴν Λέσχην.

— Φεύγεις τέτοια ὥρα ; εἶπεν ἡ Δώρα μετὰ ὕψος δυσαρεστημένο. — Ναι· ἔχω ἀνάγκην νὰ πάρω λίγο ἀέρα, (αὐτὴ εἶπε ἡ πλέον εὐκόλος δικαιολόγησις τῶν Ἰταλῶν συζύγων.) Ἐπιστρέφω ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγα λεπτά.

Ἀφοῦ ἔδωκε τὴν διαταγὴν νὰ σβύσουν ὅλα τὰ φῶτα, ἡ κόμησσα ἐπῆγε νὰ κάμῃ τὴν συνηθισμένην της ἐπίσκεψιν εἰς τὸν μικρὸν Guido. Ὁρθία ἔμπρὸς εἰς τὴν κούνια, μετὰ ἔκφρασιν γλυκίαν, πολὺ σπανίαν εἰς τὸ πρόσωπόν της, παρατηροῦσε τὸ λατρευτὸν κεφάλαι μετὰ τὴν καστανὴν μουσικῆς, ἔπειτα ἐθαύμαζε ἀπαλὰ τὰ μικρὰ χεράκια καὶ ἔφυγε σιγά, σιγά. Ἄν καὶ ὁ σύζυγός της τῆς τὸ εἶχε ἀπαγορεύσει πολλὰς φορὰς, πάντοτε τὸν ἐπερίμενε. Τὴν ἡμέραν ἦτο πάντοτε τὸσον ἀπασχολημένη ὥστε συχνὰ δὲν εὑρίσκειν ἄλλην στιγμὴν διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀλληλογραφίαν της. Τὴν βραδεῖα αὐτὴ ὄχι μόνον ἠθέλει νὰ γράψῃ εἰς τὴν κ. Ρονάλδου, ἀλλὰ νὰ κρατήσῃ καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ὅπου εἶχε δώσει εἰς τὸν μαρκήσιον Βέργα. Καὶ αὐτὴ ἐπιθυμοῦσε φοβερὰ νὰ ἴδῃ τὸν Λέλο εἰς τὴν Αὐλήν. Τὴν εἶχε παρουσιάσει εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν. Ἀπὸ τὴν ἐπίμονον ἐπιθυμίαν της τὴν ἐπῆγε εἰς δύο χοροὺς εἰς τὸ Κυρινάλιον. Τὰ διαβήματα αὐτὰ ἦσαν ἡ αἰτία τῆς προσφορᾶς τῆς θέσεως ἡ ὁποία τοῦ ἐδίδετο, ἀλλ' ἡ Δώρα ἐγνώριζε καλὰ ὅτι δὲν θὰ ἠθέλει νὰ ἐκτεθῇ περισσότερον.

Ἐβγαλε τὸ βραδινὸ φόρεμα της, ἐφόρεσε μὲν ῥόμπα ἀπὸ τριανταφυλλί ὕφασμα μετὰ ὠραῖες ταντέλλες, ἐκάθησε κοντὰ εἰς τὸ τσάκι καὶ μετὰ τὸν χαρτοφύλακα εἰς τὰ γόνατα κάτω ἀπὸ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς μιᾶς ὑψηλῆς λάμπας, ἤρχισε νὰ γράφῃ. Ἐγέμισεν ὀκτὼ σελίδες μετὰ τὸ λεπτόν

καὶ μεγάλο γράψιμόν της, ἕνα γράψιμον ἰδιότροπον, πολὺ χαρακτηριστικὸν τῆς πρωτοτυπίας της. Ὅταν ἐτελείωσε τὸ γράμμα της ἐκύτταξε τὸ ρολοῖ· ἦτο μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ Λέλο εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως καὶ, ὅπως πάντοτε, δὲν ἐκράτησε τὸν λόγον του. Αὐτὸ δυσηρέστησε τὴν Δώρα, διότι ὅταν ὁ Λέλο τῆς ὑπέσχετο τίποτε ἐκρατοῦσε τὸν λόγον του· ἀλλὰ συνηθισμένος νὰ μὴν ἀρνήται τίποτε, ἴσως παρεσύρθη ἀπὸ κανένα φίλον εἰς καμμίαν παρτίδα χαρτιῶν ἢ τίποτε ἄλλο. Ἐπειτα εἶχε πάντοτε μίαν ἔξυπνην δικαιολογίαν, ὅπως μόνον ἕνας Ἰταλὸς ἤξευρε νὰ εὑρῇ μετὰ λόγια χαϊδευτικά, τὰ ὁποῖα ἀφώπλιζαν τὴν Δώραν. Τὸν ἐσυγχοροῦσε καὶ ἀμέσως ἐθύμωσε διὰ τὴν ἀδυναμίαν της. Ἐνῶ ἐπερίμενε εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτὸς ἤρχισε νὰ σκέπτεται ὅλα ὅσα συνέβησαν κατὰ τὸ διάστημα τῶν εἰκοσιμηνῶν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ σκέψις της ἐκουράστηκε, αἱ εἰκόνας ἐσυγχύστησαν καὶ ῥίπτουσα τὸ κεφάλαι πρὸς τὰ ὀπίσω ἐκοιμήθη βαθύτατα.

Ὁ Sant-Anna ἀντὶ νὰ συνοδεύσῃ τὸν φίλον του ἕως εἰς τὴν λέσχην, ὅπως ἐσκόπευε κατ' ἀρχὰς, ἀνέβηκε. Τοῦ ἐπρότειναν πέντε παιγνίδια εἰς τὰ χαρτιά, ἔπαιξε δέκα, δεκαπέντε μετὰ ἀξάνουσαν ἀτυχίαν. Ἡ ἀτυχία ἀπελπίζει τὸν Ἰταλὸν περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν τῶν χρημάτων· ὅταν κατὰ τὰς δύο μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ Λέλο εἰσῆλθε εἰς τὸ μικρὸ σαλόνι, μετὰ τὸ κερὶ εἰς τὸ χέρι, τὸ παλτὸ ριγμένο εἰς τοὺς ὤμους, τὸ καπέλλο λίγο στραβὰ, εἶχε πολὺ κακὴν διάθεσιν.

Ἡ Δώρα εἰς τὸν πρῶτον ὕπνον δὲν τὸν ἤκουσε.

— Δώρα, τῆς ἐφώνησε, καὶ ἐκεῖνη ἀμέσως ἀνοιξε τὰ μάτια καὶ ἐσηκώθη.

— Διατὶ δὲν ἐκοιμήθη ; εἶπεν ἀνυπόφορος νὰ σὲ εὑρίσκω πάντοτε νὰ μετὰ περιμένῃς ἔξυπνη !

— Ὑπεσχέθης νὰ ἐπιστρέψῃς ἀμέσως, εἶπα νὰ γράψω ἕνα γράμμα καὶ ἔπειτα ἠθέλα νὰ σοῦ ὁμιλήσω διὰ τὴν θέσιν ἐκείνην.

Ἐὰν ἡ Δώρα δὲν ἦτο ζαλισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὸν ὕπνον, καὶ ἔβλεπε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ συζύγου της θὰ διεκρίνειν ὅτι ἡ στιγμή ἦτο ἐντελῶς ἀκατάλληλος.

— Ἀρχίσαιμε πάλιν, εἶπε ὁ κόμης ἀκουσθῶν τὸ κερὶ.

— Ἐσκέψθη, καθὼς ὑπεσχέθη εἰς τὸν Βέργα ;

— Τελείως. Θὰ εὐχαριστήσω καὶ θὰ ἀρνηθῶ.

— Ὡ Λέλο, εἶπα ἐλπίση.

— Εἶχες ἀδικον, δὲν θέλω νὰ δεσμεύσω τὴν ἐλευθερίαν μου καὶ νὰ ἔχω ἐνοχλήσεις καὶ δυσαρεσθείας.

— Πές μου καλλίτερα ὅτι δὲν θέλεις νὰ δυσαρεστήσης τὴν οἰκογένειαν σου.

— Αὐτὸ εἶνε ἀκριβῶς, ἐμάντευσες.

— Αἱ ἐπιθυμίαι μου δὲν λογαριάζονται λοιπὸν διὰ τίποτε. Ἡ μητέρα σου, ἡ ἀδελφὴ σου, σοῦ εἶνε κατὰ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν γυναῖκα σου ;

— Θέλεις νὰ μοῦ κάμης σκηναί ; Τότε καληνύκτα ! Καὶ ὁ Λέλο ἐπῆρε τὸ κερί του, ἐγύρισε τὴν πλάτην καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ σαλόνι.

Ἡ Δώρα ἔμεινε μερικὰ δευτερόλεπτα, σὰν ἀπολιθωμένη ἀπὸ τὴν ἐκπληξίν, ἔπειτα ἐκοκίνησεν ἕως εἰς τὴν ἄκρην τῶν αὐτιῶν της, τὰ μάτια της ἔλαμψαν, ἡ ὀργὴ ἐλέπτυνε τὸ κάτω μέρος τοῦ προσώπου της.

— "Α ! ἔτσι εἶνε ! εἶπε δυνατά, θὰ ἴδωμεν !

Γενικῶς γνωρίζουν ὀλίγον καὶ κακῶς τοὺς Ἴταλους. Τοὺς νομίζουν θερμούς, αἰσθηματίας, ἐνθουσιώδεις, ματαίους καὶ προδότας. Τίποτε δὲν εἶνε ὀλιγότερον ἀκριβές. Τὸ πῦρ τὸ ὁποῖον ζωογονεῖ τὰ μάτια τους, τὰς κινήσεις τους, καὶ χρωματίζει τὰ χεῖλη τους δὲν εἶνε παρὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Εἶνε πνεύματα ψυχρά, σφόδρα, με ἀναλαμπὰς πάθους, ἀσθενεῖς με στιγμὰς δυνάμεως, ἐγωῖσται με τάσεις διὰ καλὰ ἔργα καὶ ἀφοσίωσιν. Ἡ γλῶσσά τους τὴν ὁποίαν φαντάζονται ὅτι εἶνε καμωμένη διὰ τὴν κηδεύει εἶνε ἀπεναντίας αὐστηρά, εὐγενὴς καὶ δύσκολος διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῆ κανεὶς. Δὲν εἶνε κατάλληλος οὔτε διὰ τὴν ὁμιλίαν, οὔτε διὰ τὸ μυθιστόρημα, ἀλλ' εἶνε κατ' ἐξίαιρσιν, τὸ ὄργανον τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλοσοφίας. Φυλὴ καὶ γλῶσσα Ἴταλικὴ διεφύλαξαν πολὺν καιρὸν ἁρμονίαν καὶ αὐστηρότητα κλασικὰς. Τέλος ἤρχισαν τὴν ἀνάπτυξίν των, καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐτὴ βοηθημένη ἀπὸ τὴν ἀνακτηθεῖσαν ἐλευθερίαν, ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς γάμους μετὰ ξένων, τείνει εἰς ἐνδοξὸν ἀνάστασιν.

Οἱ Ἴταλοὶ καὶ οἱ Γάλλοι εἶχαν τὴν αὐτὴν μητέρα, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα. Οἱ Ἴταλοὶ εἶνε ὁ πρωτότοκος καὶ γνήσιος υἱὸς τῆς λατινικῆς φυλῆς· τοῦ ἔδωκε τὴν καλλονὴν τῆς τὴν εὐγενειάν της καὶ τὴν γυναικειαν της γλυκύτητα. Ἐπειτα ἡ μεγάλη κυρία ἐβιάσθη ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ τότε ἐγεννήθησαν οἱ Γάλλοι. Οἱ Κέλται καὶ οἱ Γαλάται ἄφησαν εἰς αὐτοὺς τὴν σφραγίδα τους, κατὰ ἀπὸ τὰ ὄνειρά τους, ἀπὸ τὴν μεγαλοφυϊαν τους, τοὺς ἔδωκαν σώματα εὐκίνητα, χαρακτηριστικὰ ἀκανόνιστα, τὰ ὁποῖα ἐξευγενίζει καὶ ἐξεδανικεύει πάντοτε ἡ μητρικὴ ψυχὴ. Ἡ συγγένεια αὐτὴ ἐξηγεῖ τὸν ἀνταγωνισμόν, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει μετὰ τῶν δύο λαῶν,

τοὺς καυγάδες των, τὰς συμπηλιώσεις των, τὰς στιγμὰς μίσους καὶ ἀγάπης. Ἡ Ἴταλικὴ ἀνομιότης τῶν χαρακτήρων των εἶνε ὅλως φανερά εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὸν γάμον. Εἶνε ἄρθρον πίστεως εἰς τὰς Ἀμερικανίδας, ὅτι ὁ Ἴταλὸς εἶνε διὰ τὴν ξένην καλλίτερος σύζυγος ἀπὸ τὸν Γάλλον καὶ εἶνε ἀναμφισβήτητος. Ἡ φύσις του ἂν καὶ λεπτή, εἶνε ἀπλουστέρα. Εἰς τὸν σύζυγον βίον δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τέχνην, ἀπὸ ιδεώδη. Δὲν ζητεῖ ἄλλο παρὰ νὰ εἶνε ὠραία ἡ γυναῖκά του, νὰ τοῦ δίδῃ παιδιὰ, νὰ ἐπιβαίῃ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγότερον εἰς τὴν ἐλευθερίαν του καὶ δὲν τὴν κουράζει με αἰσθηματικότητες. Καθὼς εἶπε καὶ ἡ Βέργα εἶνε ἀπιστος, ἀλλὰ σταθερός. Ἐὰν παρουσιασθῆ καμμιὰ καλὴ εὐκαιρία, τὴν τιμᾶ ἀπὸ ἀνδρικήν ἀξιοπρέπειαν. Ἐχει ἰδιαιτέρον γοῦστο διὰ τὴν σαξονικὴν φυλὴν. Καὶ αἱ Ἀγγλίδες καὶ Ἀμερικανίδες ἐπίσης αἰσθάνονται ἰδιαιτέραν συμπάθειαν διὰ τοὺς Ἴταλους. Αὐταὶ αἱ ὁποῖαι εἶνε συνηθισμένοι εἰς ἄνδρας ἐνεργητικούς, συμπαθοῦν με ἔκτακτον εὐκολίαν τὸ ὄν αὐτὸ τῆς ὀκνηρίας καὶ τοῦ ὄνειρου. Δὲν τὸ ἐννοοῦν, ἀλλὰ τὸ ἀγαποῦν περισσότερο. Αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὴν Δώραν. Ὁ ἄνδρας της ἦτο δι' αὐτὴν μυστήριον ζωντανόν, τὸ ὁποῖον τὴν ἐνδιέφερε, τὴν ἀπῆλπιζε καὶ τὴν ἔθελγε.

Ὅπως οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας του ὁ Λέλο ἐθύμωνε εὐκόλως, ἀλλ' ἀμέσως τοῦ ἐπερνοῦσε ὁ θυμὸς. Ἐπίσης ἐπάθαινε νευρικὴν ἀφασίαν περισσότερο ἀπελπιστικὴν, ἐξ αἰτίας ἐλαχίστων πραγμάτων· ἕνας πολὺ ζωνηρὸς λόγος τῆς γυναίκος του, ἡ παρουσία ἑνὸς ἀντιπαθητικοῦ προσώπου, τοῦ προξενούσαν μελαγχολίαν φοβεράν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶνε ὑποκείμενοι ὅλοι αἱ πολὺ παλαιαὶ φυλαί. Ἡ Δώρα ἔλεγε ὅτι τότε ἐγίνετο σὰν σφαῖρα, καθὼς οἱ σταντζόχοιροι, καὶ ἐνίοτε τοῦ ἔλεγε με τὴν μεγαλειτέραν σοβαρότητα : «Λέλο, σὲ παρακαλῶ μὴν γίνεσαι σφαῖρα». Ἡ λέξις πολὺ σωστὴ καὶ πολὺ ἀστεία εἰς τὴν Ἀγγλικὴν : «Dont curl up !» εἶχε κάμη ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἰταλο-αμερικανικὸν κύκλον καὶ τὴν ἐπανελάμβαναν συχνά. Ὅταν ἡ κόμησα ἔβλεπε τὸν σύζυγόν της εἰς τὴν κακὴν αὐτὴν διάθεσιν, δὲν τὸν ἐπιλησίαζε. Ὅταν ὅλα ἐπερνοῦσαν τὴν εὐχαριστοῦσε με ἕνα μειδίαμα, με ἕνα λόγο ἀγάπης, διότι τὸν εἶχε ἀφήσει ἡσυχον. Μίαν ἡμέραν, ὅταν εἶπε εἰς τὴν γυναῖκά του, ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀσυμφωνίας ἰδεῶν, ὅτι ποτὲ δὲν θ' ἔννοησῃ τὴν λατινικὴν ψυχὴν, ἐπειράχθη. Ἡ λέξις καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖ τὰς εἰρωνείας της, εἰρωνεύθη ἀλύπητα, ἀλλὰ κατὰ βάθος ἠσθάνετο καλὰ ὅτι ἡ λατινικὴ ψυχὴ ἦτο ἕνα σύνολον αἰσθημάτων

καὶ συναισθημάτων, τὰ ὁποῖα τῆς διέφευγον.

Πραγματικῶς δὲν ὑπερηφανεύετο, ὅταν ἔλεγε εἰς τὸν μαρκήσιον δὲ Βέργα ὅτι βάζει λάδι εἰς τοὺς τροχοὺς τῆς συζυγικῆς ἀμάξης. Εἶχε μάθει νὰ ζυγίξῃ τὰ λόγια της, εἶχε προσπαθήσει νὰ μετριάσῃ τὸν βίαιον χαρακτήρα της. Ἡ κυρία Καρόλ, ἡ ὁποία τὴν ἐγνώριζε καλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ. Ἐως τὴν ἐποχὴν τοῦ γάμου της, ἡ Δώρα δὲν εἶχε ἀληθῶς σκεφθῆ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν της. Τώρα τὸν ἐλησμονοῦσε, καὶ αὐτὸ δὲν τῆς ἐκόστιζε τίποτε. Ὁ Λέλο ἔγινε τὸ μόνον ἀντικείμενον τῆς μερίμνης της, πάντοτε αὐτὸν ἐφρόντιζε νὰ εὐχαριστῆ καὶ ὄχι τὸν ἑαυτὸν της. Ἐβλεπε πολὺ καλὰ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀδυναμίας τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ τὰς ἀπέδιδε εἰς τὴν ἀνατροφὴν του. Ἐκαμνεν ὑπεύθυνον τὴν οἰκογένειάν του διὰ τὴν κακὴν του διάθεσιν, διὰ τὰς μικρὰς ἀδικίας του, διὰ τὸ πείσμα του. Ἐναντίον τῆς οἰκογενείας αὐτῆς ἐστρέφετο ἡ ὀργὴ τῆς νέας γυναίκος... Ἐναντίον τῆς πενθερᾶς της καὶ τῆς κουνιάδας της ἦτο θυμωμένη μετὰ τὸ τέλος τῆς τριζυμιώδους ἐκείνης βραδείας, ἐνῶ ἐγδύνετο με χέρια τρέμοντα ἀπὸ θυμὸν καὶ ἐπανελάμβανε.

— "Α ! ἔτσι εἶνε !... Καλά, τότε θὰ ἴδοῦμε !

ΤΟ ΜΑΡΑΜΜΕΝΟΝ ΚΡΙΝΟΝ

(Συνέχεια)

Διάβασέ μου λοιπὸν σὲ παρακαλῶ, "Αννα, τί ἐγίνετο, τί ἐπαθεν ἡ δυστυχισμένη αὐτὴ γυναῖκα, εἶπεν ὁ Στέφας γλωμῶς καὶ με ἀγωνίαν· διάβασέ μου, τὸ θέλω. Καὶ ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν τσέπη του τὴν ἐφημερίδα.

Ἡ "Αννα τὴν ἐξεδίπλωσε καὶ ἐπροσποιεῖτο ὅτι δὲν εὗρισκε τὴν εἰδήσιν, διὰ νὰ κερδίσῃ καιρὸν καὶ συνέλθῃ λιγάκι.

Λοιπὸν, περιμένω, "Αννα, εἶπεν ὁ τυφλός.

Ἡ "Αννα ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν με φωνὴν χαμηλήν, σὰν νὰ ἐφοβεῖτο μήπως τὴν ἀκούσουν καὶ ἄλλοι. Ἡ Ἑλληνὶς Ἀμάλια Δέρου εὐρέθη σκοτωμένη μέσα εἰς τὸ δωμάτιόν της χθὲς τὸ βράδυ. Εἶχεν ἔλθει πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος. Ἐμεινεν εἰς τὸ Grand Hôtel, ὅπου ἐξώδευεν ἀλύπητα. Ἐπαίξε κάθε βράδυ, τὰς πρώτας ἡμέρας με ἐπιφύλαξιν, ὅπταν καὶ ἐκέρδιζε μεγάλα ποσά. τὰς δύο τελευταίας ἡμέρας ἔχασεν ὅσα εἶχε κερδίσει, ἔπαίξε μερικὰ κοσμήματα πολυτίμα τὰ ὁποῖα καὶ ἔχασε. Δὲν ἐφάνη διόλου τα-

ραγμένη, ἀπεναντίας ἦτο εὐθυμη, ζωηρά καὶ ἔλεγε ὅτι εἶχε τηλεγραφῆσει νὰ τῆς στείλουν χρήματα. Χθὲς πρὸ τοῦ δείπνου ἐξῆλθεν εἰς περίπατον με μίαν ὠραίαν τουαλέτταν καὶ με τὴν πολυτελεστέραν ἀμαξάν τοῦ ξενοδοχείου. Ὅταν ἐπέστρεψεν, ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν της καὶ ἠτύοκτόνησε με μικρὸ ρεβόλβερ φλωμπερ.

Δὲν ἀφῆκε οὔτε γράμμα, οὔτε εἰδοποίησιν διὰ τοὺς ἰδικούς της. Εἰς τὸν ξενοδόχον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐξοφλήσει, ἀφῆκε ἕνα διαμαντένιο δακτυλίδι, με τὴν παράκλησιν νὰ πληρώσῃ με αὐτὸ τὴν κηδεύειν της. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ξενοδοχείου μετὰ τὴν αὐτοψίαν τοῦ ἱατροῦ τὴν μετέφερεν ἀργὰ μετὰ τὰ μεσάνυκτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, χωρὶς κανεὶς ἀπὸ τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον νὰ ἀντιληφθῆ τίποτε. Ἡ κηδεύειν θὰ γίνῃ ἀπόψε. Θὰ ἀφήσουν ὅμως τὸ πτώμα εἰς τὸ κοιμητήριον ἕως αὔριον, διότι ἐτηλεγράφησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Πρεσβεΐαν εἰς τὸ Παρίσι καὶ ἀναμένονται εἰδήσεις.

Ὁ Στέφας ἠκολούθησε τὴν ἀνάγνωσιν, χωρὶς νὰ εἰπῆ λέξιν. Ὅταν ἡ "Αννα ἐτελείωσεν, ἐσηκώθη καὶ ἐξῆλθε με τὸ συνειθισμένον ἀβέβαιον βῆμα του.

Ἡ "Αννα εἶχε μείνει ἀποσβολωμένη. Ἐτρεμν ὄλη καὶ ἠσθάνετο μίαν φοβεράν λύπην εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς της. Ποτὲ ἕως τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς ζωῆς της, ποῦ εἶχε περάσει με τόσα βάσανα δὲν εἶχεν ὑποφέρει τόσον πολὺ. Εὐαίσθητη, καὶ λεπτὴ φυσικὰ ἤρχισε νὰ σκέπτεται ὅτι ἴσως ἦτο καὶ αὐτὴ ἔνοχος διὰ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν. Ἴσως ὁ Στέφας δὲν θὰ ἐζήτηι διαζύγιον, ἐὰν ἔλειπεν αὐτὴ καὶ ἴσως ἐνόσω ἡ Ἀμάλια θὰ ἔμεινε μαζὶ του δὲν θὰ ἔφθανεν ἐκεῖ ὅπου ἔφθασεν.

Διότι ἡ "Αννα εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Στέφα, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναλάβει νὰ ξεκαθαρίσῃ τοὺς ὑπόλοιπους λογαριασμούς του με τὴν Ἀμάλιαν, ὅτι τὰ οικονομικά της εὐρίσκοντο εἰς κακὴν κατάστασιν.

Βυθισμένη ὅπως ἦτο εἰς τὴν μεγάλην λύσαν της, δὲν ἀντελήφθη τὸν Στέφα, ὁ ὁποῖος εὐρέθη ἔξασφα ἐμπρὸς της, ἔτοιμος με τὸ ἐπᾶνωφόρι καὶ με τὸ καπέλλο εἰς τὸ χέρι. Θὰ σὲ ἀφήσω γιὰ ὀλίγες ὥρες, ἀγαπημένη μου, τῆς εἶπε. Αὔριο εἶμαι ἐδῶ.

Ἡ "Αννα ἐπετάχθη ἀπὸ τὴν θέσιν της, ἠθέλησε νὰ εἰπῆ κάτι, ἀλλ' ἀμέσως ἐσιώπησε. Θὰ με συνοδεύσῃ ὁ Georges, ἐπρόσθεσεν ἐκεῖνος καὶ τὴν ἐφίλησεν, ὡχρὸς καὶ πολὺ κατηφής.

Ἡ "Αννα τὸν ἠκολούθησεν ἕως τὴν πόρτα

και επειτα ως να μην ημπορουσε πλέον να κρατηθῆ, ἔτρεξε και ἐροίθη εἰς τὸ κρεββάτι της. Μία τρομερὰ ἀγωνία τὴν κατέλαβε. Ὁ Στέφανος ἐπήγαινε νὰ παρευρεθῆ, μόνος ἕως αὐτός, εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς δυστυχημένης γυναικός. Εἰζευρε πόσον τὴν ἐπονοῦσε πάντα καὶ πόσον θὰ ὑπέφερε μόνος, μετὰ ἕνα ξένον ὑπὲρ τὴν, ὁ ὁποῖος εὐτυχῶς δὲν εἶχε ποιοὶ ἦσαν οἱ δεσμοὶ τοῦ κυρίου του μετὰ τὴν νεκράν.

Εἶναι τρομερὸν αὐτό, τρομερὸν, ἔλεγεν ἡ Ἄννα. Μόνος του, μόνος του ἐκεῖ, εἰς τὴν φοικτὴν αὐτὴν στιγμήν. Ἀλλὰ γιατί ὄχι; εἶπε καὶ ἐπετάγη ἀπὸ τὸ κρεββάτι της. Ἐκτύπησεν ἀμέσως καὶ ἡ καμαριέρα της ἔτρεξε. Πᾶρε ἕνα ἀμάξι καὶ τρέξε νὰ προφθάσῃ τὸν Georges, ὁ ὁποῖος ἔφυγε τώρα μετὰ τὸν κύριον.

Εἶναι κάτω ἀκόμη, διότι τοποθετοῦν ἄνθη εἰς μεγάλας δέσμες ἐπάνω εἰς τὸ ἀμάξι.

Εἶπέ τοῦ Georges, ὅτι θὰ φύγωμεν καὶ ἡμεῖς μαζί τῶν, χωρὶς ἕως νὰ τὸ μάθῃ ὁ κύριος. Τρέξε ἀμέσως, τρέξε λοιπόν. Καὶ εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἐπέταξε τὸ τριανταφυλλὶ πενιούρα, καὶ ἤρχισε νὰ ἐνδύεται. Ἡ Marie ἐπέστρεψε γιὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ. Πήγαινε νὰ ἐτοιμασθῆς ἐσύ. Δὲν σε χρειάζομαι... Κανείς δὲν θὰ ἐπίστευε τὴν ἐνεργητικότητά καὶ δύναμιν θελήσεως εἰς τὴν νέαν ἐκείνην γυναῖκα, τὴν ὁποίαν σιγὰ, σιγὰ ἐφθειρεν ὁ πυρετός. Μετὰ δέκα λεπτὰ μόλις αἱ δύο ἐτοποθετοῦντο εἰς ἕνα ἀμάξι, τὸ ὁποῖον ἐξεκίνησε προτύτερα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ποῦ εἶχε μεταβληθῆ εἰς κινήτῶν κήπον.

Ὅταν ὁ Στέφανος ἔφθασεν εἰς τὸ βαπόρι, ἡ Ἄννα εἶχε πλέον ἐγκατασταθῆ εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς πρώτης θέσεως. Ἡ Marie συνονεῖτο μαζί της μετὰ νεύματα, καθὼς καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς, ὁ ὁποῖος ἐτοποθέτησε τὸν κύριόν του εἰς κάποιαν ἀπόστασιν ἀπὸ τὰς δύο γυναῖκας.

Ἡ Ἄννα παρακολουθοῦσεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Στέφανα ὅλην τὴν τρομερὰν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς του. Ποτὲ δὲν τὸν εἶχεν ἰδεῖ τὸσον λυπημένον, ποτὲ δὲν εἶχεν ἀντιληφθῆ πόσον πολὺ εἶχεν ἀγαπήσει τὴν Ἀμάλιαν, ὅσον τὴν στιγμήν αὐτήν. Τώρα θὰ τὴν ἀγαπᾷ περισσότερο ἀκόμη ἐσυλλογίζετο καὶ ἕνα αἶσθημα ζηλοτυπίας πρὸς τὴν νεκράν, τὴν ἕκαμνε νὰ ὑποφέρῃ.

Ὁ Στέφανος ἐφώναζε τὸν Georges, τοῦ ἔδωκε τὴν ἐφημερίδα καὶ τὸν ἔβαλε νὰ τοῦ διαβάσῃ τὴν εἰδήσιν τῆς αὐτοκτονίας τῆς Ἑλληνίδος. Κύτταζε καὶ εἰς τὰ Faits divers, τοῦ εἶπεν, ὅταν ἐτελείωσε τὴν ἀνάγνωσιν, μήπως γράφει τίποτε σχετικόν.

Καὶ πραγματικῶς εἰς τὰ Διάφορα ὑπῆρχαν παραγραφάκια διὰ τὴν νεκράν. Ὁ Georges ἐδιάβασε: Ἡ κ. Ἀμάλια Δέρου δὲν ἤρχετο διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν πόλιν μας. Πρὸ ἐτῶν εἶχεν ἔλθει ἐδῶ μετὰ τὸν ἄνδρα της, εὐτυχισμένη τότε διότι ἐκέρδιζεν, ἐνῶ τώρα ἡ τύχη φαίνεται ὅτι τὴν εἶχεν ἐγκαταλείψει.

«Μερικαὶ κυρίαὶ τοῦ Grand Hôtel ἔστειλαν ὥραϊα ἄνθη εἰς τὴν νεκράν, διὰ τὴν ὁποίαν πολὺ ἐνδιαφέρον ἔδειξαν καὶ οἱ συμπαίκτηρές της τῆς λέσχης. Ἐνας γέρον γαρτοπακίτης διηγείτο, ὅτι ἦτο ἀπὸ τὰς ὀλίγας γυναῖκας, ποῦ εἶχε γνωρίσει εἰς τὴν ζωὴν του μετὰ τὸσον ὥραϊον καὶ εὐθυμον χαρακτήρα. Ἐκέρδιζεν ἡ ὄχι δὲν ἔχανε ποτὲ τὴν φαιδροῦτητά της.

Εἶναι ἀλήθεια αὐτό, εἶπεν ὁ Στέφανος, σὰν νὰ μιλοῦσε μετὰ τὸν ἑαυτὸν του.

Τὴν γνωρίζει ὁ κύριος τὴν σκοτωμένην αὐτὴν γυναῖκα, εἶπεν ὁ Georges μετὰ τὸν φωνῆς πολὺ χαμηλόν, σὰν νὰ ἐφοβεῖτο μήπως ἡ ἐρώτησίς του ἦτο κηδεῖα.

Ναί, εἶναι πολὺ γνωστὴ μου καὶ οἰκογενειακὴ μου φίλη, εἶπεν ὁ Στέφανος, ὁ ὁποῖος ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ὁμιλῇ διὰ τὴν Ἀμάλιαν. Ἀμὰ φθάσωμεν θὰ διευθυνθῶμεν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ Grand Hôtel, θὰ μάθωμεν εἰς ποῖαν ἐκκλησίαν εἶναι τὸ λείψανον, ἂν δὲν τὸ μετέφεραν ἀκόμη εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ θὰ πάμε κατ' εὐθεῖαν ἐκεῖ. Καὶ σὰν νὰ ἀνυπομονοῦσεν, ἔβγαλε τὸ ρολόι του καὶ τὸ ἔτεινε εἰς τὸν Georges, διὰ νὰ τοῦ εἰπῇ τὴν ὥραν.

Εἰς τὰς τρεῖς θὰ εἴμεθα ἐκεῖ, εἶπεν ὁ Georges, ἐνῶ ὁ Στέφανος ἐσηκώνετο διὰ νὰ περιπατήσῃ ὀλίγον.

Ἡ Ἄννα ὅλην τὴν ὥραν ὅπου ἐγίνετο ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ περὶ τῆς νεκρᾶς ὁμιλία ἦτο προσηλωμένη τὸσον, ὥστε δὲν ἔχασεν οὔτε λέξιν. Τὰ μάτια της ποῦ ἀστραπταν ἀπὸ τὸν πυρετόν, ἐφαίνοντο σὰν νὰ ἐζήτουσαν νὰ εἰσδύσουν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ Στέφανα. Τί νὰ ἐσκέπτετο ἄρα γε καὶ τί νὰ ἠσθάνετο. Ἦτο βέβαια φυσικόν νὰ τὴν λυπεῖται καὶ νὰ τὴν συμπαθῇ διὰ τὸ τρομερὸν αὐτὸ τέλος. Ἀλλ' ὅ,τι ὑπέφερε δὲν ἦτο μόνον συμπάθεια καὶ λύπη. Τῆς ἐφαίνετο ὅτι ποτὲ δὲν τὸν εἶχεν ἀντιληφθῆ ὡς τώρα εἰς τὴν κατάστασιν αὐτήν. Καὶ ἂν θεωρῇ ἐμὲ ὑπεύθυνον διὰ τὴν συμφορὰν αὐτήν, ἔλεγε, μονολογοῦσα μετὰ ἑαυτήν. Ἄν νομίση... καὶ δὲν ἠθελε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν σκέψιν της.

Ὅταν ὁ Στέφανος ἐβγήκε νὰ περιπατήσῃ τὸν ἀκολούθησε καὶ αὐτή. Ἡ Marie, χωρὶς νὰ εἰξεύρη τί εἶχε συμβῆ ἤρχισε νὰ φοβῆται διὰ τὴν κατάστασιν τῆς κυρίας της. Πῶς ὁ κύριος,

σεως καὶ ἀμοιβίας ὑποχωρήσεως τῶν ἀντιφερομένων ομάδων.

Τὸ Κρητικὸν ζήτημα ἀνακινεῖται καὶ πάλιν μετὰ τὴν προσεχῆ σύγκλησιν τῆς Κρητικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Ὁ Πατριάρχης Κ) πόλεως ἕκαμε μεγαλοπρεπῆ δεξίωσιν πρὸς τὸν βασιλέα Πέτρον τῆς Σερβίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ψυχρότητα κατὰ τὴν εἰς Κ) πόλιν ἐπίσκεψίν του.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΓΛΙΑΙ

Τὸ θεατρικὸν ζήτημα τοῦ δεκαπενθημέρου εἶναι ἡ διοργανωθεῖσα θεατρικὴ ἑσπερὶς παρὰ τῆς κ. Σοφίας Σγλήμαν ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Φιλοσοφίας τῆς «Σωτηρίας». Ἡ Ἑλληνικὴ φάρσα, ἡ γραφεῖσα ἀπὸ τοὺς ἐπτὰ Ἑλληνας συγγραφεῖς, ὑπῆρξε φυσικὰ τὸ εἶδος τῆς ἑσπερίδος, τὸ ὁποῖον εἶχε κινήσει τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ εἰς μεγάλον βαθμόν.

Ποτὲ δὲ ἕως τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον δὲν εἴλικσε τὸσον πολὺν καὶ ἐκλεκτὸν κόσμον, ἀλλ' οὔτε τὴν κομψότητά καὶ ὀριότητά ἐστόλιζε πλατεῖαν, θεωρεῖα καὶ ἐξέδραν ὅσων τὴν ἐσπέραν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου.

Ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ὀδείου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Μαρίκ ἤρχισε μετὰ τὴν Patrie τοῦ Bizet καὶ εἶπειτα ἡ δις Κορομηλᾶ ἐτραγοῦθη μετὰ τὴν ὠραίαν φωνὴν τῆς τῆν Ἀλκαστίν τοῦ Gluck. Ἐχειροκροτήθη δὲ μετὰ τὸσον ἐπίμονον ἐνθουσιασμόν ὥστε ἠναγκάσθη νὰ τραγοῦδῆ τὸ ἑλληνικὸν «Ἐγέρασα μωρὸς παιδίον» τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας ἐπιτυχίας της.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔπειτα ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τῆς Reverie, τοῦ Schumann καὶ τοῦ Menuetto τοῦ Boccherini ἡ κ. Ἄγα. Σγλήμαν ἐτραγοῦδῆσε μετὰ πολλὴν τέχνην καὶ χάριν τὸ Air de Micaela τῆς Κάρμεν. Χειροκροτήματα ἐνθουσιώδη καὶ παρατεταμένα ἠνάγκασαν τὴν κ. Σγλήμαν νὰ ἐμφανισθῆ κατ' ἐπιπλέον εἰς τὴν σκηνὴν καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ.

Εἰς τὴν Γαλλικὴν Κομωδίαν «L'Anglais» ὁ κ. Σ. Κωνσταντινίδης ὡς ἰδιότροπος Ἀγγλος, ὁμιλῶν γαλλικὰ, ἦτο τέλειος, ἐκράτησε δὲ μετὰ τὸ παίξιμόν του τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ καὶ ἐκάλυψε τὴν ἐντελὴ ἀδυναμίαν τοῦ ἔργου.

Ἡ δις Τζίφου ὡς Therese ὑπῆρξε πολὺ συμπαθητικὴ καὶ οἱ κ. κ. Σταθάτος, Καλλιγὰς καὶ Δαμαλάς ἔπαιζαν μετὰ πολλὴν ἀφέλειαν.

Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ ἐχρηστέμευσαν εἰς τὸ νὰ αὐξήσουν τὴν ἀνυπομονήσιν τοῦ κοινοῦ διὰ τὴν φάρσιν τῶν ἐπτὰ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἐλείψεν οὔτε ὁ πρόλογος à la Chantekler, παρωδία πολὺ ἐξυπνὴ καὶ ἐπιτυχημένη.

Ἡ φάρσα τῶν ἐπτὰ, τὴν ὁποίαν ἐφρόντισαν εὐφύεστατα νὰ σατηρίσουν αὐτοὶ οἱ δρᾶσαι της, ὅπως ἐλέγοντο μόνον τῶν, ἦτο μία ἀπὸ τὰς πλέον ἐπιτυχεῖς τῶν τελευταίων ἐτῶν. Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον θὰ δώσωμεν τὴν ὑπόθεσιν της καὶ θὰ ἀναδημοσιεύσωμεν τὸν περίφημον πρόλογον.

Ὅτι ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν σήμερον εἶναι ἡ ἐκτακτος ἐπιτυχία εἰς τὸ σύνολον τῆς ὑποχρέσεως καὶ ξεχωριστὰ ἡ τῆς πρωταγωνιστρίας κ. Ζ. Μάτσα, Σπανίως ἐξ ἐπαγγέλματος ἠθοποιὸς θὰ ἠμποροῦσε νὰ

ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο νὰ ἀγαποῦσε τὸσον τὴν γυναικά του, ἔφυγε χωρὶς νὰ τὴν πάρῃ μαζί της. Καὶ ἐκείνη τί ἐφοβεῖτο λοιπόν, ὥστε νὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὸν παρακολουθήσῃ μυστικὰ. Ὅταν ὁ Georges ἐδιάβασεν, ἡ Marie εἶχε κατέθει νὰ διατάξῃ μιὰ λεμονάδα διὰ τὴν κυρίαν της καὶ ὅταν ἐπέστρεψεν ἡ ἀνάγνωσις εὐρίσκατο περὶ τὸ τέλος της.

Εἶχεν ἀντιληφθῆ ὅτι κάποιος δυστύχημα εἶχε συμβῆ, ἀλλὰ δὲν εἶχε ἀκριβῶς τί. Ὡς ὑπὲρ τῆς καλομαθημένη δὲν ἠρώτησε, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀφῆκε νὰ φανῆ σκια περιεργείας. Τὸ ταξίδειον ἦταν ὥραϊον, ἂν καὶ ὁ καιρὸς πολὺ δρασερός. Μετὰ τὴν μεγαλὴν βίαν τῆς αἰφνιδίως ἀναχωρήσεως δὲν ἐπρόφρασε νὰ πάρῃ τὴν πολὺ βαρεῖαν γούναν τῆς κυρίας της. Καὶ δι' αὐτὸ ἦταν ἐκείνη ἐβγήκεν ἐξω ἔτρεξε νὰ τὴν παρακαλέσῃ νὰ μείνῃ μέσα εἰς τὸ σαλόνι.

Δὲν βλέπεις ὅτι καίομαι, εἶχεν εἰπῆ ἡ Ἄννα ἀπότομα. Καὶ ὅτι ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ καθαρὸν ἀέρα. Ἐνας βήχας τρομερὸς διέκοψε τὴν φράσιν της, κατ' ἣν ἀκριβῶς στιγμήν ὁ Στέφανος ἐπενοῦσεν ἀπ' ἐμπρός της. Ποῖός βήχει ἔτσι; εἶπεν ὁ τυφλός, ὁ ὁποῖος ἐστάθη ἀπότομα σὰν μηχανητισμένος.

Ἡ Ἄννα ἔτρεξε μέσα, ἐνῶ ὁ Georges ἀπαντοῦσε ταραχμένος κάπως: Μιὰ κυρία...

Περιέργων. Ἦτο βήξιμον τῆς κυρίας σου, καὶ ἐστάθη σὰν νὰ περιμένε νὰ ἀκούσῃ ἀκόμη. Ἀλλ' ἡ Ἄννα εἶχε κατεβῆ κάτω, καὶ ἔκλειεν ὅλες τῆς πόρτες ὀπίσω της. Ὁ βήχας ποῦ εἶχεν ἀκούσει ὁ τυφλός ἔσθυσεν εἰς τὴν σιγὴν τοῦ ἀπέριου, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσκόρπισεν ὀλίγην ἀπὸ τὴν μετρημένην ζωὴν, ποῦ ἔκλειεν ἡ δυστυχισμένη Ἄννα εἰς τὰ πληγωμένα στήθη της.

K. PAPPEN

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ ἐπανόστασις ἐτελείωσε. Ὡς παραφυσὸς ὅμως αὐτῆς πρέπει νὰ θεωρηθοῦν οἱ διάφοροι Πολιτικοὶ Σύλλογοι, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται εἰς τὴν πρωτεύουσιν καὶ τὰς ἐπαρχίας διὰ τὴν πολιτικὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον ζητοῦν, ὡς λέγεται, νὰ χειραφετήσουν ἀπὸ τὰ κόμματα.

Ἡ Ἐθνικὴ ἐορτὴ ἐωρατάσθη μετὰ κάποιαν ζωηρότητα καὶ ἐπισημότητα. Οἱ φοιτηταὶ κατὰ τὸ σύνθημα ἔστησαν τὸ κενστᾶριον τῶν Ἱερολογιτῶν, λόγοι πατριωτικοὶ ἀπηγγέλησαν εἰς τοὺς Συλλόγους Παρισσῶν, Ἐταιρείας Φίλων τοῦ Λαοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ μερικῶν σχολείων ἕκαμαν παρέλασιν λαμπαδηφορίας ἀνὰ τοὺς κεντρικωτέρους δρόμους.

Ἐλῆξε καὶ ἡ ἀπεργία τῶν μηχανικῶν τῶν ἀτμοπλοίων δι' ἐπεμβάσεως τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνή-

παίξη με τόσην τέχνην και με τόσην αλήθειαν.

Ἡ ὥραία αὐτὴ ἑορτὴ ἔκτός τοῦ ὅτι καταδισκέδασε τόσον κόσμον, ἔδωκε και εἰς τὸ ὥραϊον ἔργον τῆς κ. Σγλήμαν, περὶ τοῦ ὁποίου θὰ γράψωμεν εἰς τὸ ἄλλο φύλλον δρ. 12.360.

Συναυλία Λογγοπάρδι. Ὁ νεαρὸς καθηγητῆς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, κ. Longohardi, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀποκτήσει τόσην φήμην εἰς τὰς δύο πόλεις, δίδει αὔριον Πέμπτην, 15ην Ἀπριλίου καὶ ὥραν θη μ. μ. μίαν ὥραϊαν συναυλίαν εἰς τὸ Ὁδεῖον Ἀθηνῶν, τῇ εὐγενῇ συμπράξει τῆς κ. Νίνας Φωκᾶ. Θὰ εἶναι μία ἀπὸ τὰς σπανιωτέρας μουσικὰς ἀπολαύσεις τῆς ἐφστεινῆς περιόδου.

Τὴν Πέμπτην 15 Ἀπριλίου ἔνερξιν τῆς ἐτήσιας ἐκθέσεως τοῦ ἐργαστηρίου τῶν Ἀπόρων Γυναικῶν εἰς τὸ κατάστημα τοῦ οἴκειου Συλόγου, καθὼς και τοῦ Ἐργαστηρίου τῆς Ἰθάκης εἰς τὸν Περνασσόν.

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΑ

Τσουρέκια τῆς μπύρας brioches

1 ¹/₂ ὄκα ἄλευρον—1 ¹/₂ ὄκα γάλα

20 δράμια μαγιά, 12 αὐγά.

75 δράμια ζάχαριν, 75 δράμια βούτυρον καὶ ὀλίγον ἀλάτι

Βάζεις εἰς μίαν λεκάνην 1 ¹/₂ ὄκα ἄλευρον, τὸ γάλα καὶ τὴν μαγιά καὶ κάμνεις τὸ προζύμι· τὸ ἀφίνεις ἕως νὰ ἀνεβῆ.

Κατόπιν βάζεις εἰς ἄλλην λεκάνην τὸ ἄλευρον, τὸ προζύμι, τὰ αὐγά, τὴν ζάχαριν, τὸ βούτυρον καὶ τὴν ἀφίνεις τὴν ζύμην πάλιν 2 ὥρας νὰ ἀνεβῆ. Σχηματίζεις ὅτι σχήματα θέλεις καὶ πάλιν ἀφοῦ πλασθῶσι τὰ βάζεις κοντὰ στὴ θερμάστρα νὰ ἀναβῶν ὀλίγον. Κατόπιν τὰ ἀλοιφεῖς με αὐγὸν καὶ τὰ ψήνεις εἰς τρεῖς μέρη τοῦ φούρνου.

ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ ΑΛΕΥΡΟΝ ΝΕΣΤΛΕ

**ΤΕΛΕΙΑ ΤΡΟΦΗ ΔΙΑ
ΤΑ ΒΡΕΦΗ, ΑΝΑΡΡΟΝΥΑΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ
ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΟ ΚΑΛΙΤΕΡΟΝ ΕΛΒΕΤΙΚΟΝ ΓΑΛΑ**

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ φαρμακεῖα καὶ φαρμακευπορεῖα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ Δεσὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην.

Κ^{ΟΣ} ΕΥΓ. ΠΛΟΚ ΑΘΗΝΑΙ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις, Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ, Ἀργεῖ καὶ Πύργῳ.

Πρακτορεῖα ἐν Πάτραις καὶ Ναυπλίῳ.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ

Συνάλλαγμα.—Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί.—Εἰσπράξεις.—Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων.— Ἀγοραπωλησίαι χρεωγράφων.—Προεξοφλήσεις.—Φύλαξις χρεωγράφων καὶ τιμαλφῶν.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΜΕΧΡΙ 5,000 ΔΡ.

4 ⁰/₁₀₀ εἰς ἀ'. ζήτησιν. — 5 ⁰/₁₀₀ ἐν ἔτος.

Τόκοι καταθέσεων :

Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	ἐτησίως
» » » μετὰ τρεῖς μῆνας	4 ⁰ / ₁₀₀	»
» » » μετὰ ἕξ μῆνας	4 ¹ / ₄ ⁰ / ₁₀₀	»
» » » μετὰ ἓν ἔτος	4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	»
» » » μετὰ δύο ἔτη	5 ⁰ / ₁₀₀	»
» » » μετὰ τρία ἔτη καὶ ἄνω	5 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	»
» » εἰς χρυσὸν ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ ὀλιγώτερον.		

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1) Εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή ἐμπορευμάτων ἐπὶ προμηθεῖς.—2) Γενικὸν Πρακτορεῖον Γαλλικῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρίας ΦΟΙΝΙΞ Πυρὸς καὶ Ζωῆς.

ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ

1) Εἰσπράξεις ἐνοικίων.—2) Διαχειρίσεις περιουσιῶν.—3) Ἐκτέλεισις διαθηκῶν.—4) Γνωμοδοτήσεις καὶ συντάξεις συμβολαίων.